

تولید و ارائه آمارهای رسمی با کیفیت با رعایت استانداردهای آماری ملی و بین المللی

مرکز آمار ایران بر اساس ماده ۳ قانون مصوب سال ۱۳۵۳، موظف به انجام سرشماری‌های عمومی و آمارگیری‌های نمونه‌ای در زمینه‌های اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و سیاسی به منظور تهیه آمارهای لازم برای تأمین پیش‌نیازهای برنامه‌ریزی و هدف‌های برنامه‌های عمرانی کشور و همچنین تهیه محاسبات ملی و شاخص قیمت‌ها است. شایان ذکر است از سال ۱۳۹۳، عناوین آمارهای تولیدی به همراه زمان انتشار و نحوه ارائه آمارهای تولید شده (قالب گزارش‌ها، فایل‌های اطلاعاتی، نشریات آماری) در قالب تقویم زمانی انتشار آمارها تهیه و از طریق درگاه ملی آمار^۱ در دسترس کاربران قرار می‌گیرد. در این سال، اقدامات مرکز در زمینه تولید آمارهای رسمی با کیفیت به شرح زیر ارائه می‌شود.

آمارگیری‌های نمونه‌ای

به منظور تولید آمار در بخش‌های مختلف اقتصادی، صنعت، معدن، کشاورزی، بازرگانی، خدمات، مسکن و خانوار و تهیه شاخص‌های قیمت، بیش از ۳۷ آمارگیری نمونه‌ای و جمع‌آوری اطلاعات انجام شد. همچنین با تأکید رئیس محترم مرکز، به منظور کاهش هزینه‌های اجرا و تسریع در استخراج نتایج، در اجرای بیشتر آمارگیری‌ها تبلت جایگزین پرسشنامه‌های فیزیکی شده است. نتایج این آمارگیری‌ها در قالب نشریه و نیز از طریق درگاه ملی آمار قابل دسترسی می‌باشد. عناوین و خلاصه اطلاعات هر یک از آمارگیری‌های اجرا شده در سال ۱۳۹۷ به شرح زیر است:

آمارگیری از نیروی کار

برنامه‌ریزی، ارزیابی و تحلیل سیاست‌های اقتصادی کشور در زمینه بازار کار، اجرای آمارگیری نیروی کار را ضروری می‌سازد. هدف کلی از اجرای این آمارگیری، شناخت ساختار و وضعیت جاری نیروی کار و تغییرات آن است. این هدف از طریق «برآورد فصلی و سالانه شاخص‌های نیروی کار»، «برآورد سالانه جمعیت‌های نیروی کار در سطح کل کشور و استان‌ها»، «برآورد تغییرات فصلی و سالانه شاخص‌های نیروی کار در سطح کل کشور» و همچنین «برآورد تغییرات سالانه شاخص‌های نیروی کار در سطح استان‌ها» تأمین می‌شود. برای اجرای این آمارگیری به ۲۴۳ هزار خانوار نمونه مراجعه و از طریق مصاحبه با خانوار و تکمیل پرسشنامه الکترونیکی و با استفاده از تبلت، اطلاعات مربوط به وضع فعالیت افراد ۱۰ ساله و بیش‌تر جمع‌آوری می‌شود. نتایج این آمارگیری علاوه بر تأمین نیازهای بخش برنامه‌ریزی کشور در زمینه بازار کار، برای تعیین جایگاه کشور بین سایر کشورهای جهان، مورد استفاده قرار می‌گیرد. اجرای این آمارگیری به صورت فصلی و انتشار نتایج آن به صورت فصلی و سالانه است.

^۱ . <http://www.amar.org.ir>

آمارگیری از «هزینه و درآمد خانوارهای شهری و روستایی»

نتایج این آمارگیری در بررسی الگوی مصرفی خانوارهای شهری و روستایی، مطالعه روند مصرف کالاها و خدمات، ارزیابی آثار سیاست‌های اقتصادی در زمینه تأمین عدالت اجتماعی، بررسی توزیع درآمد و امکانات و تسهیلات خانوارها، مطالعه روابط متقابل ویژگی‌های اجتماعی-اقتصادی خانوارها، فراهم آوردن امکان بررسی خانوارهای زیر خط فقر کاربرد دارد. علاوه بر آن، نقش مهم نتایج این آمارگیری در تأمین اطلاعات مورد نیاز حساب‌های ملی و منطقه‌ای، بررسی‌ها و برنامه‌ریزی‌های اقتصادی-اجتماعی کشور تأکید بر اهمیت زیاد آنها دارد. نتایج این آمارگیری در تصمیم‌گیری‌ها، برنامه‌ریزی‌ها و پژوهش‌های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی مورد استفاده سیاستگذاران، برنامه‌ریزان و پژوهشگران کشور قرار می‌گیرد. برای اجرای این آمارگیری به حدود ۴۰ هزار خانوار مراجعه و از طریق مصاحبه با خانوار و تکمیل پرسشنامه، اطلاعات مربوط به خصوصیات اجتماعی-اقتصادی خانوار، هزینه‌های خوراکی و غیرخوراکی و درآمد خانوار جمع‌آوری می‌شود. در این طرح، اندازه نمونه با در نظر گرفتن خطای نسبی کمتر از ۱۰ درصد یا ضریب تغییرات کمتر از ۰/۰۵، به‌گونه‌ای بهینه شده است که متوسط هزینه‌های کل، متوسط هزینه‌های خوراکی و دخانی، متوسط هزینه‌های غیرخوراکی و درآمد خانوارها با دقت بالا قابل برآورد باشد. همچنین همراه با ارائه نتایج آمارگیری، «ضریب تغییرات» برآورد انواع هزینه‌های خوراکی و غیرخوراکی و درآمد خانوارها محاسبه و ارائه می‌شود. به این ترتیب کاربران نتایج می‌توانند با محاسبه بازه اطمینان برآوردها، در مورد استفاده یا عدم استفاده از آنها، آگاهانه تصمیم‌گیری کنند. هر سال تغییرات مورد نیاز در راستای بهبود طراحی و اجرای آمارگیری، پس از مطالعات و بررسی‌های لازم و تطبیق با استانداردها و توصیه‌های بین‌المللی، توسط کارشناسان مربوطه اعمال می‌شود.

با اجرایی نمودن فرآیند بررسی و اصلاح داده‌های پرت در نرم‌افزار آمارگیری و توسط کارشناسان استانی، امکان استفاده از اطلاعات فصلی آمارگیری هزینه و درآمد خانوار در محاسبه رشد ناخالص ملی فصلی (حدود ۶۰ درصد اطلاعات مورد نیاز آن از آمارگیری هزینه و درآمد خانوار استخراج می‌شود) در پایان هر فصل فراهم و با توجه به استخراج نتایج به صورت فصلی، تهیه حساب‌های زودرس امکان‌پذیر شد.

طرح آمارگیری فهرست‌برداری نمونه پایه آمارگیری‌های خانواری ۱۳۹۷

با توجه به ماهیت آمارگیری‌های خانواری مستمر (مانند طرح‌های آمارگیری نیروی کار و هزینه و درآمد خانوار)، در بسیاری از موارد لازم است از نمونه پایه استفاده شود. نمونه پایه، نمونه معرف بزرگی است که می‌توان از آن زیرنمونه‌هایی را به‌منظور تأمین نیازهای اطلاعاتی چند آمارگیری یا چند دوره از یک آمارگیری انتخاب کرد. در سال ۱۳۹۶، چارچوب اولیه طراحی چهارمین نمونه پایه آمارگیری‌های خانواری با استفاده از اطلاعات حاصل از سرشماری عمومی نفوس و مسکن ۱۳۹۵ ساخته شده است. چارچوب ثانویه نمونه پایه (فهرست همه خانوارهای ساکن در خوشه‌های نمونه پایه) در مناطق شهری طی عملیات فهرست‌برداری تهیه می‌شود. به این ترتیب که در هر خوشه، خانوارهای ساکن در یک محدوده جغرافیایی مشخص، فهرست می‌شوند. از این فهرست برای انتخاب

خانوارهای نمونه طرح‌های آمارگیری از نیروی کار و هزینه و درآمد خانوار در مناطق شهری استفاده می‌شود. در سال ۱۳۹۷ محدود مورد نظر برای انتخاب خانوارهای جدید نمونه برای دو طرح آمارگیری نیروی کار و هزینه و درآمد خانوار، فهرست‌برداری شد.

آمارگیری از کارگاه‌های صنعتی دارای ۱۰ نفر کارکن و بیش‌تر (اجرای استان)

هدف اصلی از طراحی و اجرای این آمارگیری، تهیه زمینه اطلاعاتی مناسب از ویژگی‌های کارگاه‌های صنعتی، جهت برنامه‌ریزی توسعه صنعتی، اتخاذ سیاست‌های اقتصادی و ارزیابی نتایج حاصل از اجرای برنامه‌های توسعه صنعتی و اعمال سیاست‌های اقتصادی است. آمارگیری از کارگاه‌های صنعتی دارای ۱۰ نفر کارکن و بیش‌تر از سال ۱۳۵۱ به صورت سالانه بجز سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۳۵۷ در سراسر کشور اجرا شده است. در سال ۱۳۹۷ چهل و پنجمین دوره آمارگیری مذکور با مراجعه به حدود ۲۳۹۳۸ کارگاه صنعتی در سراسر کشور اجرا شده است. ذکر این نکته ضروری است که جمع‌آوری اطلاعات هر سال، پس از نهایی شدن حساب‌های مالی کارگاه‌های صنعتی امکان‌پذیر خواهد بود، از این‌رو در این طرح، اطلاعات یک سال قبل (سال ۱۳۹۶) جمع‌آوری شده است.

شایان ذکر است، چارچوب این طرح به صورت سالانه، حین اجرا با شناسایی کارگاه‌های صنعتی جدید واجد شرایط از طریق مجوزهای بهره‌برداری صادرشده در واحدهای استانی دستگاه‌های اجرایی، توسط سازمان اجرای طرح در استان‌ها به‌نگام می‌شد. علاوه بر این در فاصله‌ی سال‌های ۱۳۸۹ تا ۱۳۹۳ تلاش شد فهرست کارگاه‌های صنعتی ۵۰ نفر کارکن و بیشتر با اطلاعات دریافتی از پروانه‌های بهره‌برداری واحدهای صنعتی وزارت صنعت، معدن و تجارت منطبق شود. فرایند به‌نگام‌سازی به این صورت دارای مشکلات زیادی از قبیل پیچیدگی در کنترل و نظارت بود و بر اساس شواهد موجود و بررسی‌های موردی، موجب بروز کم‌پوششی در چارچوب آماری طرح شده بود. در سال ۱۳۹۴ با توجه به توسعه‌ی سامانه‌های یکپارچه‌ی ثبت اطلاعات کارگاه‌ها در دستگاه‌های اجرایی و رویکرد مرکز آمار ایران در زمینه‌ی استفاده از آمارهای ثبتی در قالب نظام جامع ثبت‌های آماری ایران (ایران استارز)، فرایند به‌نگام‌سازی چارچوب تغییر کرد. در همین راستا اطلاعات پایه‌ای کارگاه‌ها از دستگاه‌های اجرایی مرتبط دریافت شد و با بررسی‌های سیستمی و کارشناسی، با اطلاعات مرکز تطبیق داده شد و با ارسال به استان‌ها طی دو مرحله اجرای طرح به‌نگام‌سازی، اطلاعات پایه‌ای کارگاه‌های صنعتی ۱۰ نفر کارکن و بیشتر مربوط به اجرای آمارگیری سال‌های ۱۳۹۵ و ۱۳۹۶ مورد بررسی میدانی قرار گرفت و در نهایت چارچوب آماری طرح به‌نگام شد که به دلیل اصلاح چارچوب دو اجرای مورد اشاره، نتایج مربوط به دوره‌ی زمانی سال‌های ۱۳۹۴ و ۱۳۹۵ بازنگری شد.

آمارگیری از کارگاه‌های صنعتی دارای ۱۰ نفر کارکن و بیش‌تر (صورت مالی در بورس)

هدف از اجرای این طرح، افزایش کیفیت اطلاعات و کاهش بار پاسخ‌گویی برای کارگاه‌های صنعتی ثبت شده در سازمان بورس اوراق بهادار است. صورت‌های مالی حسابرسی شده این کارگاه‌ها دارای پوشش مناسبی از اطلاعات پرسشنامه طرح آمارگیری از کارگاه‌های صنعتی است و بیشتر بخش‌های پرسشنامه از طریق این صورت‌های تکمیل می‌شود. برای سایر اطلاعاتی که در صورت‌های مالی

وجود ندارد پرسشنامه کوتاهی تهیه شده است که با مکاتبه یا مراجعه به کارگاه‌ها تکمیل می‌شود. ارزش افزوده کارگاه‌های صنعتی در این طرح حدود ۴۰ تا ۵۰ درصد ارزش افزوده کارگاه‌های صنعتی ۱۰ نفر کارکن و بیشتر کل را تشکیل می‌دهند و به دلیل این که اطلاعات آن‌ها بر مبنای صورت‌های مالی حسابرسی شده تکمیل می‌شود، تاثیر زیادی در افزایش کیفیت اطلاعات آمارگیری از کارگاه‌های صنعتی ۱۰ نفر کارکن و بیشتر دارند. علاوه بر این کارگاه‌ها به جای تکمیل دوباره اطلاعات مالی در پرسشنامه‌ها فقط اطلاعاتی را تکمیل می‌کنند که در صورت‌های مالی وجود ندارد و به همین دلیل بار پاسخ‌گویی کارگاه‌ها در این طرح کاهش می‌یابد. این طرح از سال ۱۳۹۶ در دستور کار مرکز آمار ایران قرار گرفته و اجرا می‌شود.

آمارگیری از معادن در حال بهره‌برداری کشور

هدف اصلی از طراحی و اجرای این آمارگیری، تهیه اطلاعات جامع و بهنگام از ویژگی‌های معادن در حال بهره‌برداری کشور، برای برنامه‌ریزی توسعه، اتخاذ سیاست‌های اقتصادی و ارزیابی نتایج حاصل از اجرای برنامه‌های توسعه در بخش معدن می‌باشد. از سال ۱۳۵۳ تا سال ۱۳۵۷ همه‌ساله بخشی از معادن با عنوان «معادن منتخب» مورد آمارگیری قرار گرفته است و نتایج آن در نشریه‌های جداگانه‌ای منتشر شده است. در سال‌های ۱۳۶۴ و ۱۳۶۵ « طرح آمارگیری از معادن تحت پوشش بخش عمومی» به اجرا درآمد و از سال ۱۳۶۷ تا کنون به استثنای سال‌های ۱۳۷۰ و ۱۳۸۴ آمارگیری از معادن کشور به‌طور سالانه انجام شده است. در آخرین آمارگیری از معادن در حال بهره‌برداری کشور در سال ۱۳۹۷ تمامی معادن متشکل کشور که در سال ۱۳۹۶ در حال بهره‌برداری بوده‌اند (بجز معادن شن و ماسه) سرشماری و معادن شن و ماسه به روش نمونه‌ای مورد آمارگیری قرار گرفته‌اند.

آمارگیری از بنگاه‌های معاملات ملکی

مرکز آمار ایران ۶ بار در سال‌های ۱۳۷۹، ۱۳۸۰، ۱۳۸۳، ۱۳۸۷، ۱۳۹۱ و ۱۳۹۴ طرح آمارگیری از بنگاه‌های معاملات ملکی را در سطح تمامی استان‌های کشور به اجرا درآورده است. این طرح برای هفتمین بار در مهرماه ۱۳۹۷ به اجرا درآمد و هدف کلی از اجرای آن، تأمین داده‌های مورد نیاز تهیه‌ی حساب‌های ملی و منطقه‌ای سال ۱۳۹۶ بخش املاک و مستغلات در فعالیت بنگاه‌های معاملات ملکی بوده است. چارچوب نمونه‌گیری این طرح فهرست به‌هنگام‌شده‌ی بنگاه‌های معاملات ملکی کشور (کد ۶۸۱۰ بازنگری چهارم طبقه‌بندی بین‌المللی فعالیت‌های اقتصادی) بوده که از طریق اتحادیه‌ی مشاوران املاک کشور به دست آمده است.

آمارگیری بر خورداری خانوارها و استفاده افراد از فناوری اطلاعات و ارتباطات

مرکز آمار ایران دو بار طرح آمارگیری از کاربران اینترنت در خانوارهای کشور را در سال‌های ۱۳۸۷ و ۱۳۸۹ به اجرا درآورده است. این طرح هر دو سال یکبار در سال‌های ۱۳۹۲، ۱۳۹۴ و ۱۳۹۶ با عنوان جدید مورد اشاره در بالا به سفارش «سازمان فناوری اطلاعات ایران» به عنوان مسئول تدوین نظام پایش شاخص‌های فناوری اطلاعات و ارتباطات کشور و با همکاری «پژوهشکده آمار»

تهیه و اجرا شد. بر اساس این طرح، برخورداری خانوارها و استفاده‌ی افراد کشور از فناوری اطلاعات و ارتباطات در ۳ ماه قبل از زمان آمارگیری مطابق با شاخص‌های ۲۰ گانه‌ی مورد نظر «اتحادیه مخابرات بین‌المللی»^۱ (ITU) برای دستیابی به مقایسات بین‌المللی مورد پرسش قرار گرفت.

هدف کلی از اجرای این طرح، برآورد نیاز کشور به منظور محاسبه‌ی ضریب نفوذ اینترنت در سال ۱۳۹۶ بوده و اهداف تفصیلی

آن عبارت بودند از:

- مشخصات عمومی اعضای خانوار (شامل سن، جنس، سواد، مدرک تحصیلی، فعالیت و شغل)
- وضعیت دسترسی خانوار به تلفن، رایانه، اینترنت، رادیو و تلویزیون در محل سکونت
- وضعیت استفاده‌ی افراد از تلفن همراه، رایانه و اینترنت
- محل استفاده افراد از اینترنت در ۳ ماه گذشته
- تناوب استفاده افراد از اینترنت در ۳ ماه گذشته
- نوع استفاده از اینترنت
- نحوه‌ی دسترسی به اینترنت در محل سکونت

این آمارگیری در آبان ماه ۱۳۹۶ با مراجعه‌ی مأموران آمارگیری به تعداد ۲۴۳۱۴ خانوار در سراسر کشور اجرا گردید و مراحل استخراج و انتشار آن در سال ۱۳۹۷ انجام شد. شایان ذکر است با توجه به اجرای آمارگیری در سال‌های زوج و نیاز به ارائه‌ی سالانه‌ی آمار به «اتحادیه‌ی مخابرات بین‌المللی» (ITU)، برخی شاخص‌ها مانند «شاخص ضریب نفوذ اینترنت» در سال‌های فرد با استفاده از آمارهای ثبتی و نتایج آمارگیری‌های قبلی برآورد می‌شود که آخرین برآورد آن مربوط به سال ۱۳۹۷ می‌باشد.

گردآوری اطلاعات «قیمت و اجاره مسکن در نقاط شهری کشور» و «قیمت و اجاره مسکن در شهر تهران»

هدف از اجرای این طرح، اعلام متوسط قیمت خرید و فروش قطعی و نیز اجاره بهای یک متر مربع زیربنای واحدهای مسکونی در سطح مناطق شهرداری شهر تهران و سایر نقاط شهری کشور در هر فصل و سطوح جغرافیایی و دوره‌های زمانی مختلف است. نتایج حاصل از این طرح، اطلاعات مورد نیاز برای برنامه‌ریزی در زمینه مسکن را در اختیار برنامه‌ریزان و سیاستگذاران قرار می‌دهد. طی سال‌های ۱۳۸۲-۱۳۷۰ و ۱۳۸۸-۱۳۸۷ طرح فوق به‌صورت آمارگیری‌های توسط مرکز آمار ایران و چند سال توسط وزارت مسکن و شهرسازی انجام شد. از سال ۱۳۸۸ شیوه جمع‌آوری اطلاعات تغییر یافته، به گونه‌ای که اطلاعات این طرح از طریق سامانه ثبتی مدیریت املاک و مستغلات کشور کسب می‌شود. نتایج حاصل از اجرای طرح گردآوری اطلاعات قیمت و اجاره مسکن در شهر تهران و نقاط شهری کشور، به‌صورت فصلی منتشر می‌شود. از سال ۱۳۹۲ سهم معاملات در سطح استان برای طرح گردآوری "قیمت و

^۱ . International Telecommunication Union (ITU)

اجاره مسکن در نقاط شهری کشور" و در سطح مناطق شهر تهران، برای طرح گردآوری "قیمت و اجاره مسکن در شهر تهران" و از سال ۱۳۹۴ مساحت زمین برای معاملات زمین یا زمین ساختمان مسکونی کلنگی و مساحت زیربنای واحد مسکونی و میانگین عمر واحد مسکونی برای معاملات خرید و فروش و اجاره زیربنای مسکونی برای طرح گردآوری "قیمت و اجاره مسکن در شهر تهران" در سطح مناطق شهر تهران منتشر می‌شود.

گردآوری اطلاعات پروانه‌های ساختمانی صادر شده توسط شهرداری‌های کشور

طرح گردآوری اطلاعات پروانه‌های ساختمانی صادر شده توسط شهرداری‌های کشور، با هدف اصلی تعیین میزان ساخت‌وساز ساختمان در نقاط شهری کشور و نیز تعیین برخی مشخصات آن‌ها از سال ۱۳۵۸ به اجرا گذاشته شده است. نتایج حاصل از این آمارگیری، نیاز برنامه‌ریزان شهری به آمار و اطلاعات در بخش ساختمان و مسکن را با استفاده از گردآوری برخی اطلاعات ثبت شده در پروانه‌های ساختمانی، تامین می‌کند.

پیش از تابستان ۱۳۹۳ اطلاعات پروانه‌های ساختمانی پس از ارسال توسط شهرداری‌ها، در معاونت آمار و اطلاعات سازمان برنامه و بودجه استان‌های کشور، داده‌آمایی و به صورت فایل به مرکز آمار ایران ارسال می‌شد. در تابستان ۱۳۹۳ سامانه جمع‌آوری اطلاعات پروانه‌های ساختمانی در مرکز آمار ایران راه‌اندازی شد که تمامی شهرداری‌های کشور با ورود به این سامانه، اطلاعات پروانه‌های ساختمانی صادر شده در هر ماه را در آن وارد می‌نمایند. دوره انتشار این اطلاعات از سال ۱۳۵۸ سالانه، از سال ۱۳۷۷ تا سال ۱۳۸۸ سالانه و شش‌ماهه و از سال ۱۳۸۹ سالانه، شش‌ماهه و فصلی بوده است. در نشریات فصلی نتایج در سطح استان‌های کشور و در نشریات سالانه و شش‌ماهه نتایج در سطح تمامی شهرهای کشور منتشر می‌شود.

آمارگیری از «دستمزد نیروی انسانی شاغل در طرح‌های عمرانی»، «کرایه ماشین‌آلات منتخب مورد استفاده در طرح‌های عمرانی» و «قیمت مصالح ساختمانی»

سه آمارگیری نمونه‌ای فوق، اولین بار در سال ۱۳۶۵ توسط مرکز آمار ایران تهیه و در همه استان‌های کشور به صورت فصلی اجرا و نتایج آن به صورت نشریه‌های شش‌ماهه و سالانه منتشر شده است. هدف از اجرای این آمارگیری‌ها، برآورد هزینه طرح‌های عمرانی و پرداخت هزینه آن‌ها، بررسی روند تغییر قیمت‌ها و عوامل مؤثر بر افزایش آنها به منظور کنترل قیمت‌ها است.

این آمارگیری‌ها از نیمه اول سال ۱۳۷۴ تا کنون به صورت شش‌ماهه در سطح شهرتهران در حال اجرا است. جمع‌آوری اطلاعات دو آمارگیری نمونه‌ای از «دستمزد نیروی انسانی شاغل در طرح‌های عمرانی» و «کرایه ماشین‌آلات منتخب مورد استفاده در طرح‌های عمرانی» از طریق اینترنت و اطلاعات آمارگیری نمونه‌ای از «قیمت مصالح ساختمانی» از طریق مصاحبه و با استفاده از دستگاه تبلت صورت می‌گیرد. نتایج حاصل از این آمارگیری‌ها، شش‌ماه یک‌بار منتشر می‌شود.

آمارگیری از گردشگران ملی

هدف کلی از اجرای این طرح تهیه آمار و اطلاعات مربوط به گردشگری خانوارهای کشور است. در سال ۱۳۸۷ به دلیل فقدان آمارهای رسمی قابل اعتماد در زمینه گردشگری از یک سو و نیاز برنامه‌ریزان از سوی دیگر، اولین اجرای این طرح صورت گرفت.

در این طرح با مراجعه به خانوارهای نمونه و مصاحبه با افراد مطلع، اطلاعاتی در مورد ویژگی‌های سفر از جمله: تعداد سفر، نوع سفر (با اقامت شبانه و بدون اقامت شبانه)، شیوه سفر (با تور، بدون تور)، هدف اصلی سفر (دیدار بستگان و دوستان، گردش و تفریح، درمان، آموزش، زیارت و...)، نوع اقامتگاه گردشگران (منزل بستگان و آشنایان، اقامتگاه‌های عمومی، چادر و کمپ شخصی و ...)، وسیله نقلیه اصلی مورد استفاده، هزینه‌های سفر و ... جمع‌آوری می‌شود. این طرح در سال ۱۳۸۷ در چهار مرحله، (بهار، تابستان، پاییز و زمستان) و در سال‌های ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۳ در دو مرحله (بهار و تابستان) و از سال ۱۳۹۵ تا ۱۳۹۷ برای فصل بهار انجام شد. آخرین اجرای این طرح برای فصل بهار سال ۱۳۹۷ با تعداد ۲۵۰۰۰ نمونه در سطح نقاط شهری و روستایی اجرا گردید.

آمارگیری جامع بازرگانی و خدمات ۱۳۹۷

طرح جامع آمارگیری از کارگاه‌های بازرگانی و خدمات در سال ۹۴ برای اولین بار به صورت تجمیعی از کدها، در سطح ۳۰ کد ISIC^۱ به اجرا درآمده است و در سال ۱۳۹۵ نیز دوباره با همان مقیاس طرح اجرا شد تا بتوان یک سری زمانی مورد نیاز کاربران را تامین کند. در سال ۱۳۹۷ دو کد جدید نیز اضافه شد که در مجموع به ۳۲ کد افزایش یافت. اهداف مختلفی در این طرح مدنظر می‌باشد که از آن جمله می‌توان به تعیین ارزش افزوده، ارزش تشکیل سرمایه ثابت، ارزش مصارف واسطه‌ای، ارزش ستانده، حجم اشتغال، تعداد کارکنان، ارزش بهره‌وری نیروی کار و دستمزد به‌ازای هر ساعت اشاره کرد که به تفکیک تمامی کدهای طرح قابل انتشار است.

آمارگیری از کارگاه‌های دارای فعالیت‌های تحقیق و توسعه ۱۳۹۷

تحقیق و پژوهش، عامل ضروری و انکارناپذیر رشد و توسعه اقتصادی است. توجه به تحقیقات در زمینه‌های مختلف در میان جوامع چنان گسترش یافته است که کشورها در پی افزایش سهم هزینه‌های تحقیق و توسعه از تولید ناخالص ملی خود می‌باشند. سیاستگذاران و برنامه‌ریزان برای تدوین برنامه‌های توسعه‌ای نیازمند آمارهای حوزه علم، فناوری و نوآوری می‌باشند. آمارهای تحقیق و توسعه به عنوان بخش مهمی از آمارهای این حوزه از یک سو از مطالبات شورای عالی علوم تحقیقات و فناوری، شورای عالی انقلاب

^۱ . international standard industrial classification of all economic activities (ISIC)

فرهنگی، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری و از سوی دیگر نیاز محققان و پژوهشگران دانشگاهی و سازمان‌های بین‌المللی می‌باشد.

مرکز آمار ایران در راستای پاسخ به این مطالبات آمارگیری از کارگاه‌های دارای فعالیت‌های تحقیق و توسعه را از سال ۱۳۷۶ به صورت هر دو سال یکبار و پس از آن از سال ۱۳۸۸ تا ۱۳۹۷ (به جز سال‌های ۱۳۹۱، ۱۳۹۴ و ۱۳۹۶) به طور متوالی اجرا کرده است.

روش آمارگیری در این طرح بصورت تمام شماری بوده و جامعه هدف این طرح را مراکز تحقیقاتی، دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و کارگاه‌های صنعتی ۵۰ نفر کارکن و بیشتر دارای واحد تحقیق و توسعه تشکیل داده است که در سال ۱۳۹۷ شرکت‌های دانش‌بنیان نیز به این جامعه افزوده شده است. اطلاعات جمع‌آوری شده در این طرح در سطح کل کشور و به تفکیک استان قابل ارائه می‌باشد.

هدف کلی از اجرای طرح آمارگیری از فعالیت‌های تحقیق و توسعه جمع‌آوری شاخص‌های مهم این طرح و تأمین نیازهای اطلاعاتی دستگاه‌های برنامه‌ریزی می‌باشد. هدف‌های تفصیلی این طرح شناخت عناصر زیر است:

- محاسبه تعداد کارگاه‌های دارای فعالیت تحقیق و توسعه
- محاسبه تعداد کل محققان به تفکیک سطح تحصیلات، گروه علمی و جنس در سطح استان
- محاسبه تعداد کل سایر شاغلان تحقیقاتی به تفکیک نوع حرفه و جنس در سطح استان
- محاسبه تعداد محققان معادل تمام وقت به تفکیک سطح تحصیلات، گروه علمی و جنس در سطح استان
- محاسبه تعداد سایر شاغلان معادل تمام وقت به تفکیک نوع حرفه و جنس در سطح استان
- محاسبه تعداد پروژه‌های تحقیقاتی به تفکیک نوع پروژه و گروه علمی در سطح استان
- محاسبه هزینه‌های تحقیق و توسعه در سطح استان

آمارگیری اندازه‌گیری تغییرات ماهانه تعداد دام سبک در طول سال

نتایج حاصل از اجرای ۵ دوره طرح آمارگیری دامداری طی مدت ۱۵ سال، مؤید این مطلب است که تعداد دام سبک (گوسفند و بز) در ماه‌های مختلف سال متغییر است. هرچند کارشناسان امور دام بر وجود تغییرات در تعداد دام سبک در طول سال تأکید دارند اما اطلاعاتی از میزان دقیق این تغییرات در طی سال موجود نیست. از طرفی، بررسی‌های فراوان و جستجو در منابع مختلف نشان داد تقویم مدونی از زمان زایمان دام‌های سبک در کشور وجود ندارد. به منظور کسب پاسخ این سؤالات که کمک بسیار فراوانی به تحلیل نتایج حاصل از آمارگیری‌های دامداری (که با هزینه هنگفتی به اجرا در می‌آید) خواهد نمود از یکسو و ارائه اطلاعات ارزشمندی برای متولیان تنظیم بازار فرآورده‌های مرتبط با دام سبک و محققان از دیگر سو، این طرح آمارگیری تهیه شد و به اجرا در آمد.

این طرح آمارگیری به شیوه آمارگیری سریع و با استفاده از نمونه‌های ثابت و مؤثر و شیوه جمع‌آوری اطلاعات تلفیقی (حضور در ماه اول و تلفنی در ماه‌های بعد) با حداقل هزینه به صورت ماهانه (از مهر ۱۳۹۷) اجرا شده و اطلاعات بهره‌برداران نمونه در هفته

مرجع هر ماه (آخرین هفته هر ماه) جمع‌آوری می‌شود. داده‌ها همزمان با اجرا در سامانه سیجاد وارد شده و کنترل داده‌ها به صورت روزانه انجام می‌شود. بلافاصله پس از اجرا، استخراج اطلاعات بدون ضریب و تعیین ضرایب انجام شده و پس از تأیید ضرایب، اطلاعات در سطح کشور برآورد می‌شود (طی مدت کمتر از یک هفته). اطلاعات برآورد شده در قالب گزارشی که به شکل سری زمانی تهیه می‌شود، به معاونت امور دام وزارت جهاد کشاورزی و مقامات کشوری ارسال می‌گردد. علاوه بر آن بخشی از گزارش به صورت خبری از طریق درگاه ملی آمار، به اطلاع عموم می‌رسد.

درخواست مرکز اصلاح نژاد دام و معاونت امور دام وزارت جهاد کشاورزی بر ادامه اجرای طرح و همچنین حساسیت ریاست محترم جمهوری نسبت به نتایج طرح از طریق پی‌نوشت به وزیر محترم جهاد کشاورزی در زمان کمبود گوشت قرمز و افزایش قیمت آن، نشان‌دهنده اهمیت طرح و استفاده از نتایج آن در برنامه‌ریزی و تنظیم بازار است.

آمارگیری از آمار کشتار دام کشتارگاه‌های کشور

طرح آمارگیری آمار کشتار دام کشتارگاه‌های کشور از سال ۱۳۴۷ تا کنون همه ساله توسط مرکز آمار ایران اجرا و نتایج آن منتشر شده است. هدف از اجرای این آمارگیری جمع‌آوری و ارائه آمار و اطلاعات ضروری برای برنامه‌ریزی، سیاستگذاری، تحقیق، کنترل و هدایت عملیات اجرایی در زمینه فعالیت کشتار دام در کشتارگاه‌های کشور است. اطلاعات آماری به‌دست آمده به منظور محاسبه عرضه سرانه گوشت قرمز، تخمین برخی از اقلام آماری مرتبط با کشتار دام از قبیل پوست، روده و ...، برنامه‌ریزی برای واردات احتمالی گوشت و توزیع صحیح آن در کشور، تأمین نیازهای آماری حساب‌های اقتصادی و وضعیت مراتع کشور مورد استفاده قرار می‌گیرد. داده‌های این آمارگیری، ماهانه از طریق ارسال پرسشنامه به تمامی کشتارگاه‌های رسمی تحت پوشش شبکه دامپزشکی کشور جمع‌آوری می‌گردد. نتایج حاصل از آن تا سال ۱۳۹۸ به‌طور سالانه منتشر می‌شد، پس از ۵۰ سال در ابتدای سال ۱۳۹۷ برای اولین بار نتایج این طرح به‌طور فصلی منتشر شد. این نتایج در زمان مناسب جهت اتخاذ سیاست‌های حمایتی در جهت کنترل قیمت گوشت در بازار این محصول مورد استفاده قرار گرفت. از ویژگی‌های مهم آمار کشتار دام کشتارگاه‌های کشور، استمرار و سرعت انجام مراحل جمع‌آوری و استخراج آن است که در نتیجه می‌توان اطلاعات حاصل را خیلی سریع و در فاصله‌های زمانی کوتاه برای برنامه‌ریزی مورد استفاده قرار داد. انتشار نتایج فصلی این طرح که کاهش تولید گوشت در کشتارگاه‌ها در تمام فصول سال ۱۳۹۷ را نشان می‌داد توانست نقش بسزایی در اتخاذ تصمیم مناسب به منظور کنترل بازار گوشت و کاهش نسبی قیمت گوشت ایفا نماید.

آمارگیری باغداری

فعالیت باغداری یکی از زیر بخش‌های بسیار با اهمیت بخش کشاورزی به حساب می‌آید که حدود ۲۰ درصد از ارزش افزوده بخش کشاورزی را تأمین می‌کند. این زیر بخش با توجه به گسترش باغات در چند سال اخیر می‌تواند نقش مهمی در صادرات غیر نفتی داشته باشد که لازمه آن تولید آمار این زیربخش به صورت سالانه می‌باشد. در فعالیت باغداری تولید محصولات دائمی مانند سیب،

پرتقال، انگور و خرما در کشور اهمیت زیادی دارد. آمارهای مربوط به این زیر بخش در سال‌های ۱۳۷۱، ۱۳۸۶، ۱۳۸۹ و ۱۳۹۴ به روش نمونه‌گیری جمع‌آوری و منتشر شده است. آمارگیری نمونه‌ای از باغداری‌های کشور در سال ۱۳۹۶ تهیه و با ۱۱۶۵۹۷ نمونه در سال ۱۳۹۶ و با استفاده از چارجوب سرشماری عمومی کشاورزی ۱۳۹۳ در سطح شهرستان به مرحله اجرا درآمد. در این آمارگیری اطلاعات مهمی مانند تعداد بهره‌برداران دارای فعالیت باغداری، مساحت باغ و قلمستان به تفکیک ساده (تک محصولی) و مخلوط (چند محصولی)، تعداد درختان بارور و نهال به تفکیک محصولات، مقدار تولید محصولات آلبالو، انار، انجیر، انگور، انواع آلو و گوجه، انواع تبریزی و اوکالیپتوس، بادام، پرتقال، پسته، چای، خرما، زردآلو، قیسی، زیتون، سیب، گردو، گلابی، گیلاس، نارنگی و هلو، شلیل و شفتالو، ارزش سرمایه‌گذاری بهره‌برداران دارای فعالیت باغداری، برآورد نهاده‌های مصرف شده مانند کود، سم، نهال و ... جمع‌آوری شده است. نتایج این طرح در قالب نشریه نتایج طرح آمارگیری از باغداری‌های کشور در سال ۱۳۹۷ منتشر شد.

آمارگیری زراعت

فعالیت زراعت یکی از زیر بخش‌های بسیار با اهمیت بخش کشاورزی به حساب می‌آید که حدود ۵۰ درصد از ارزش افزوده بخش کشاورزی را تأمین می‌کند. به‌رغم اهمیت آن در اقتصاد کشور و صادرات غیرنفتی و با توجه به نقش مهمی که در تأمین قسمتی از نیازهای جامعه ایفا می‌کند متأسفانه به دلیل عدم اجرای طرح‌های تخصصی مرتبط با این فعالیت، خلأهای آماری زیادی وجود دارد، بجز سرشماری‌های کشاورزی در سال‌های ۱۳۷۲، ۱۳۶۷، ۱۳۸۲ و ۱۳۹۳ و طرح آمارگیری سال ۱۳۷۱ هیچ منبع آماری دیگری برای تأمین نیازهای آماری سالانه آن وجود نداشت. به همین منظور در آبان و آذر سال ۱۳۹۷ طرح آمارگیری نمونه‌ای زراعت با ۵۴۰۲۸ نمونه در ۴۹۹۴ آبادی و شهر و با استفاده از چارجوب سرشماری عمومی کشاورزی ۱۳۹۳ در سطح استان به مرحله اجرا درآمد. در این آمارگیری اطلاعات مهمی مانند تعداد بهره‌برداران دارای فعالیت زراعت، مساحت اراضی زراعی به تفکیک آبی، دیم، زیرکشت و آیش، سطح کاشت و مقدار تولید محصولات گندم، جو، برنج، پنبه، پیاز، سیب‌زمینی، کلزا، انواع لوبیا، انواع نخود، خربزه، طالبی، گرمک، خیار، ذرت خوشه‌ای و علوفه‌ای، ذرت دانه‌ای، گوجه‌فرنگی، هندوانه، هویج، ترب، شلغم و سایر سبزیجات جمع‌آوری شده است.

در طرح آمارگیری زراعت برای اولین بار اطلاعات سطح کاشت محصولات زراعی سال زراعی آتی نیز پرسیده شده است که با استفاده از آن می‌توان، مقدار تولید محصولات زراعی سال بعد را پیش‌بینی نمود. پیش‌بینی تولید میزان محصولات زراعی می‌تواند به عنوان اطلاعات با ارزشی برنامه‌ریزان را در راستای مدیریت عرضه محصولات زراعی به بازار و کنترل قیمت محصولات یاری نماید.

طرح آمارگیری زراعت ویژه حساب‌های اقتصادی

در راستای محاسبه حساب‌های ملی به عنوان یکی از وظایف مرکز آمار ایران، در سال ۱۳۹۷ طرح آمارگیری زراعت ویژه حساب‌های اقتصادی همراه با طرح اصلی به مرحله اجرا درآمد. پرسشنامه اختصاصی این طرح برای تعدادی از نمونه‌های طرح

آمارگیری زراعت تکمیل شد. این شیوه توام اجرا موجب کاهش قابل ملاحظه‌ای در هزینه‌های اجرای طرح‌ها خواهد بود که در دستور کار مرکز آمار قرار گرفته است.

سرشماری از مرغداری‌های پرورش مرغ گوشتی و تخمگذار

فعالیت پرورش مرغ گوشتی و تخمگذار با توجه به محصول نهایی تولید شده آن‌ها که گوشت و تخم مرغ خوراکی می‌باشد از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. مصرف گوشت مرغ با توجه به نقش جایگزینی با گوشت قرمز و همچنین قیمت آن از اقبال روز افزونی برخوردار است و نیاز به برنامه‌ریزی جهت تنظیم بازار و داشتن آمار دقیق از تعداد مرغداری‌های کشور و تولیدات آن‌ها می‌باشد لذا طرح‌های آمارگیری از مرغداری‌های پرورش مرغ گوشتی و تخمگذار از سال‌های ۱۳۶۴ و ۱۳۶۵ در دستور کار مرکز آمار قرار گرفته است. طرح سرشماری از مرغداری‌های صنعتی کشور در تیر ماه سال ۱۳۹۷ به اجرا درآمد که از اطلاعات بدست آمده از آن به منظور برنامه‌ریزی برای واردات یا صادرات گوشت و تخم مرغ استفاده می‌شود. در طرح آمارگیری از مرغداری‌های پرورش مرغ گوشتی علاوه بر بهنگام‌نمودن چارچوب این مرغداری‌ها، اطلاعاتی نظیر ظرفیت، تعداد شاغلان، تعداد و وزن مرغ زنده پرورش یافته و در طرح آمارگیری از مرغداری‌های پرورش مرغ تخمگذار علاوه بر اطلاعات فوق مقدار تولید تخم مرغ خوراکی نیز جمع‌آوری شد.

❖ تهیه شاخص قیمت‌ها

شاخص قیمت‌ها، علاوه بر تأمین ابزار ارزیابی سیاست‌های اقتصادی دولت و بانک مرکزی، نیازهای برنامه‌ریزان اقتصادی، سیاستگذاران و پژوهشگران به منظور استفاده در محاسبه نرخ تورم کشور، محاسبه حساب‌های ملی کشور به قیمت ثابت، درآمد واقعی، هزینه واقعی، قدرت خرید پول و ... را نیز برآورده می‌کند. قانون مرکز آمار ایران مصوب سال ۱۳۵۳، تهیه شاخص قیمت‌ها را بر عهده مرکز آمار ایران گذاشته است و این مرکز به منظور اجرای وظیفه قانونی خود، ۷۲ آمارگیری نمونه‌ای و ثبتي را در استان‌های کشور اجرا کرد و با استفاده از نتایج این طرح‌ها، ۱۶ عنوان شاخص در دو گروه عمده شاخص قیمت مصرف‌کننده و شاخص قیمت تولیدکننده همچنین ۲ عنوان متوسط قیمت را تهیه نمود. جدول زیر عناوین شاخص‌های قیمت به تفکیک سابقه تهیه شاخص و دوره انتشار آن‌ها را نشان می‌دهد و در ادامه طرح‌های آماری مرتبط با تهیه این شاخص‌ها معرفی شده‌اند.

جدول ۱- شاخص‌های تهیه شده توسط مرکز آمار ایران، سابقه و دوره انتشار

گروه شاخص	ردیف	شرح	سابقه تهیه شاخص	دوره انتشار
-----------	------	-----	-----------------	-------------

دوره انتشار	سابقه تهیه شاخص	شرح	ردیف	گروه شاخص
ماهانه	۱۳۷۴	شاخص قیمت مصرف کننده خانوارهای شهری	۱	شاخص قیمت مصرف کننده
ماهانه	۱۳۷۴	شاخص قیمت اجاره بهای واحدهای مسکونی استیجاری	۲	
ماهانه	۱۳۶۱	شاخص قیمت مصرف کننده خانوارهای روستایی	۳	
ماهانه	۱۳۹۰	شاخص قیمت مصرف کننده خانوارهای کل کشور	۴	
ماهانه	۱۳۹۶	شاخص قیمت مصرف کننده خانوارهای کشور بر اساس دهک های هزینه ای	۵	
فصلی	۱۳۸۱	شاخص قیمت تولیدکننده گاوداری های صنعتی	۱	شاخص قیمت تولیدکننده
فصلی	۱۳۸۸	شاخص قیمت تولیدکننده مرغداری های صنعتی	۲	
فصلی	۱۳۹۰	شاخص قیمت تولیدکننده کل کشور	۳	
فصلی	۱۳۷۵	شاخص قیمت تولیدکننده بخش صنعت	۴	
فصلی	۱۳۸۱	شاخص قیمت تولیدکننده بخش معدن	۵	
فصلی	۱۳۹۰	شاخص قیمت تولیدکننده نهاده های ساختمان های مسکونی شهر تهران	۶	
فصلی	۱۳۹۰	شاخص قیمت تولیدکننده بخش های خدمات	۷	
فصلی	۱۳۹۰	شاخص قیمت تولید کننده برق کشور	۸	
فصلی	۱۳۹۰	شاخص قیمت تولیدکننده زراعت، باغداری و دام سنتی	۹	
فصلی	۱۳۹۰	شاخص قیمت کالاهای صادراتی (ثبتی)	۱	سایر شاخص های قیمت
فصلی	۱۳۹۰	شاخص قیمت کالاهای وارداتی (ثبتی)	۲	

دوره انتشار	سابقه تهیه شاخص	شرح	ردیف	گروه شاخص
فصلی	۱۳۵۳	متوسط قیمت فروش محصولات و هزینه خدمات کشاورزی	۱	متوسط قیمت
ماهانه	۱۳۹۵	متوسط قیمت اقلام خوراکی منتخب در مناطق شهری	۲	

آمارگیری از «قیمت کالاها و خدمات مصرفی خانوارهای شهری»، «قیمت کالاها و خدمات مصرفی خانوارهای روستایی» و «اجاره بهای واحدهای مسکونی خانوارهای شهری»

سه آمارگیری نمونه‌ای فوق به منظور محاسبه شاخص‌های قیمت کالاها و خدمات مصرفی خانوارهای شهری و روستایی و نیز قیمت اجاره بهای واحدهای مسکونی استیجاری به صورت ماهانه در سطح کشور اجرا می‌شوند. نتایج حاصل در محاسبه نرخ تورم به کار رفته و به صورت ماهانه و سالانه منتشر می‌شود.

شاخص قیمت مصرف کننده خانوارهای کل کشور

شاخص قیمت مصرف کننده خانوارهای کل کشور از تجمیع وزنی شاخص قیمت مصرف کننده خانوارهای شهری و روستایی در تفصیلی ترین سطح ممکن بدست می‌آید.

شاخص قیمت مصرف کننده خانوارهای کشور به تفکیک دهک‌های هزینه‌ای

با استفاده از اطلاعات این طرح‌های آماری، شاخص قیمت مصرف کننده خانوارهای کشور به تفکیک دهک‌های هزینه‌ای محاسبه می‌شود.

متوسط قیمت اقلام خوراکی منتخب در مناطق شهری

محاسبه و انتشار ۲۴ قلم خوراکی منتخب برای خانوارهای شهری کشور، از روی اطلاعات جمع‌آوری شده در طرح قیمت شهری از سطح کشور به دست می‌آید. این اطلاع ماهانه از ابتدای سال ۱۳۹۵ موجود می‌باشد.

آمارگیری از قیمت نهاده‌های ساختمان‌های مسکونی شهر تهران

به منظور محاسبه شاخص قیمت تولیدکننده نهاده‌های ساختمان‌های مسکونی شهر تهران، این آمارگیری از سال ۱۳۸۸ اجرا شده است. این آمارگیری از شش ماهه دوم سال ۱۳۹۱ به صورت فصلی اجرا می‌شود و از فصل زمستان ۱۳۹۲ به روش الکترونیکی^۱ انجام شده است. در سال ۱۳۹۵ نتایج شاخص آن از سال ۱۳۹۰ بر اساس سال پایه ۱۳۹۰ تاکنون تهیه و منتشر شده است. ارقام ساختمانی شامل تمامی مصالح ساختمانی و نیروی انسانی بکار رفته در فعالیت‌های ساختمانی تیپ غالب ساختمان‌های مسکونی شهر تهران است. تیپ غالب نیز با توجه به مطالعات انجام شده در این طرح، ساختمان‌های مسکونی چهار طبقه روی پیلوت، جمعاً پنج طبقه می‌باشد.

شاخص قیمت تولیدکننده در ایران

شاخص قیمت تولیدکننده کل کشور با اجرای طرح‌های آمارگیری متعدد در بخش‌های مختلف اقتصادی و همچنین جمع‌آوری اطلاعات ثبتی برای سایر بخش‌ها از سال ۱۳۹۰ تولید شده است. فهرست طرح‌های آمارگیری و ثبتی در محاسبه شاخص قیمت تولیدکننده عبارتند از: طرح آمارگیری از قیمت تولیدکننده محصولات مرغداری‌های صنعتی، طرح آمارگیری از قیمت تولیدکننده محصولات گاوداری‌های صنعتی، طرح آمارگیری از قیمت محصولات کشاورزی در مناطق روستایی (سرخرمن)، طرح آمارگیری از قیمت تولیدکننده محصولات معدنی، طرح آمارگیری از قیمت تولیدکننده محصولات صنعتی، طرح جمع‌آوری اطلاعات قیمت تولیدکننده بخش برق و در نهایت در بخش اختصاصی خدمات از طرح‌های آمارگیری و ثبتی متعدد برای هر یک از بخش‌های اصلی به صورت تلفیقی یا جداگانه استفاده می‌شود.

آمارگیری از قیمت و مقدار تولیدکننده بخش صنعت

آمارگیری از قیمت تولیدکننده بخش صنعت از سال ۱۳۷۴ به منظور تهیه شاخص قیمت مربوط به آن، به صورت ماهانه در ۳۰ استان کشور (بجز استان کهگیلویه و بویراحمد) به طور منظم به اجرا در آمده است. شاخص‌های مربوط به این آمارگیری تا شش ماهه اول سال ۱۳۹۱، به صورت ماهانه و سالانه منتشر شد. پس از آن به دلیل سیاست‌های اتخاذ شده از سوی مرکز، اجرا به صورت فصلی بوده و شاخص‌های مرتبط به صورت فصلی و نیز سالانه منتشر می‌شوند. این آمارگیری از فصل پاییز ۱۳۹۲ به روش الکترونیکی اجرا شده است. آمارگیری نمونه‌ای از «مقدار تولیدکننده بخش صنعت» به منظور تأمین نیاز حساب‌های فصلی، از سال ۱۳۸۸ همراه با آمارگیری نمونه‌ای از قیمت تولیدکننده محصولات صنعتی اجرا می‌شود.

آمارگیری از قیمت و مقدار تولیدکننده بخش معدن

در سال ۱۳۸۱ همزمان با تغییر سال پایه شاخص‌های قیمت موجود، مرکز آمار ایران اقدام به گسترش شاخص‌های قیمت تولیدکننده نمود و شاخص قیمت تولیدکننده بخش معدن را برای اولین بار محاسبه کرد. این آمارگیری در ابتدا فصلی و سپس ماهانه اجرا شد و نتایج آن تا شش ماهه اول سال ۱۳۹۱ به صورت ماهانه منتشر شد. پس از آن به دلیل سیاست‌های اتخاذ شده از سوی مرکز، اجرا به صورت فصلی بوده و شاخص‌های مرتبط به صورت فصلی و نیز سالانه منتشر می‌شوند. این آمارگیری از فصل پاییز ۱۳۹۲ به روش الکترونیکی اجرا شده است. همچنین آمارگیری نمونه‌ای از «مقدار تولیدکننده بخش معدن» به منظور تأمین نیاز حساب‌های فصلی، از سال ۱۳۸۸ همراه با آمارگیری نمونه‌ای از قیمت تولیدکننده بخش معدن اجرا می‌شود.

آمار گیری از قیمت تولیدکننده بخش‌های خدمات

از سال ۱۳۸۸ به منظور محاسبه شاخص قیمت تولیدکننده بخش‌های خدمات طی دوره‌های ماهانه در ۳۱ استان کشور آمارگیری از قیمت تولیدکننده خدمات اجرا شد و سپس با در نظر گرفتن برخی ملاحظات، از شهریور ماه ۱۳۹۱ اجرای این آمارگیری‌ها به دوره‌های فصلی تغییر یافت. نتایج به دست آمده از اجرای این آمارگیری‌ها به همراه اطلاعات بخش‌های «خدمات آموزش»، «خدمات بهداشت» و «خدمات هتل و رستوران» (با استفاده از نتایج آمارگیری از قیمت کالاها و خدمات شهری)، برای محاسبه شاخص قیمت تولیدکننده بخش‌های خدمات در سطح کشور بر حسب سال پایه $100=1390$ استفاده شده‌اند. همچنین در برخی کد فعالیت‌ها از اطلاعات ثبتی استفاده می‌شود. بر اساس نتایج این آمارگیری‌ها، «شاخص قیمت تولیدکننده بخش‌های خدمات» برای اولین بار در سال ۱۳۹۴ و پس از آن برای سال‌های ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۷ محاسبه و منتشر شده است.

طرح شاخص قیمت تولیدکننده بخش برق

تهیه شاخص قیمت تولیدکننده بخش برق از سال ۱۳۹۵، به تفکیک ساعات اوج بار، میان بار و کم بار، با استفاده از اطلاعات قیمت جمع‌آوری شده از شرکت مدیریت شبکه برق ایران به صورت ثبتی انجام می‌شود. پوشش جغرافیایی این طرح کل کشور (سطح ملی) می‌باشد.

طرح شاخص قیمت محصولات کشاورزی-زراعت و باغداری و دام سنتی

در سال ۱۳۹۴ برای اولین بار شاخص قیمت تولیدکننده زراعت، باغداری و دامداری سنتی بر اساس نتایج آمارگیری از قیمت محصولات و هزینه خدمات کشاورزی در مناطق روستایی کشور بر مبنای سال پایه ۱۳۹۰ محاسبه و نتایج آن برای سال‌های ۱۳۹۰

تاکنون به صورت فصلی منتشر شده است. در محاسبه شاخص قیمت، تنها قیمت محصولات کشاورزی مورد استفاده قرار گرفته است که تعداد آن ۱۱۷ قلم می‌باشد و قیمت نهاده‌های تولید در محاسبه شاخص قیمت بکار گرفته نشده است.

آمارگیری از قیمت محصولات و هزینه خدمات کشاورزی در مناطق روستایی کشور

اجرای این آمارگیری از سال ۱۳۵۳ همراه با اجرای آمارگیری نمونه‌ای از قیمت خرده‌فروشی کالاها و خدمات مورد مصرف خانوارهای روستایی کشور آغاز شد و با توجه به سوابق و تجارب حاصله از چندین سال آمارگیری، از سال ۱۳۸۵ تعداد اقلام آماری محصولات زراعی، باغی و دامی به ۱۱۷، خدمات ماشینی به ۱۰ و خدمات نیروی انسانی به ۱۱ قلم افزایش یافت به گونه‌ای که این آمارگیری با قیمت‌گیری از ۱۳۸ قلم محصول و خدمت کشاورزی به مورد اجرا گذاشته می‌شود. همچنین اجرای آمارگیری، از شش‌ماهه به فصلی تغییر یافت. در سال ۱۳۸۹ مرکز نسبت به اخذ اطلاعات مقادیر تولید محصولاتی که تولید شده ولی به فروش نرسیده‌اند نیز اقدام نمود. در سال ۱۳۹۱ روش جمع‌آوری از کاغذی به الکترونیکی تغییر یافت و از سال ۱۳۹۲، اطلاعات این آمارگیری در سامانه یکپارچه جمع‌آوری الکترونیکی داده‌ها (سیجاد) وجود دارد. اطلاعات جمع‌آوری شده تا سال ۱۳۹۴ تنها برای محاسبه متوسط قیمت این محصولات بکار گرفته می‌شد. در سال ۱۳۹۴ برای اولین بار شاخص قیمت تولیدکننده زراعت، باغداری و دامداری سنتی بر اساس نتایج این آمارگیری بر مبنای سال پایه ۱۳۹۰ محاسبه و نتایج آن برای سال‌های ۱۳۹۰ تاکنون به صورت فصلی منتشر شده است. در محاسبه شاخص قیمت، تنها قیمت محصولات کشاورزی مورد استفاده قرار گرفته است که تعداد آن ۱۱۷ قلم می‌باشد و قیمت نهاده‌های تولید در محاسبه شاخص قیمت بکار گرفته نشده است.

آمارگیری از قیمت تولیدکننده محصولات مرغداری‌های صنعتی کشور

این آمارگیری از سال ۱۳۸۸ در ۳۰ استان کشور به منظور محاسبه شاخص قیمت تولیدکننده محصولات مرغداری‌های صنعتی، به صورت فصلی اجرا شده است. آمارگیری یاد شده از سال ۱۳۹۰ به علت جدا شدن استان البرز از تهران، در سطح ۳۱ استان اجرا شده است. این آمارگیری از فصل پاییز ۱۳۹۲ به روش الکترونیکی اجرا شده است و شاخص‌های حاصل از نتایج آن به صورت فصلی و سالانه منتشر می‌شود.

آمارگیری از قیمت تولیدکننده گاوداری‌های صنعتی کشور

از سال ۱۳۸۱، همزمان با تغییر سال پایه شاخص‌های قیمت، آمارگیری فوق در ۳۰ استان کشور (۳۱ استان از سال ۱۳۹۰) به صورت فصلی اجرا شده است. این آمارگیری از فصل پاییز ۱۳۹۲ به روش الکترونیکی اجرا شده است و شاخص‌های حاصل از نتایج آن به صورت فصلی و سالانه منتشر می‌شود.

محاسبه شاخص قیمت کالاهای صادراتی

طرح آمارگیری از قیمت کالاهای صادراتی برای محاسبه شاخص قیمت کالاهای صادراتی از سال ۱۳۸۱ به روش نمونه‌گیری اجرا شد و تا سال ۱۳۹۲ اجرای آن ادامه یافت ولی به دلایلی اجرای طرح مذکور معوق شد. در سال ۱۳۹۳ مطالعات نظری و امکان‌سنجی طرح «شاخص قیمت کالاهای صادراتی» با استفاده از اطلاعات گمرک جمهوری اسلامی ایران در دستور کار مرکز آمار ایران قرار گرفت. در سال ۱۳۹۴ برای اولین بار شاخص قیمت کالاهای صادراتی، بر اساس اطلاعات ثبتی در ایران بر مبنای سال پایه ۱۳۹۰ به صورت فصلی به تفکیک ارزش دلاری و ریالی از سال ۱۳۹۰ تا کنون محاسبه و منتشر شد.

محاسبه شاخص قیمت کالاهای وارداتی

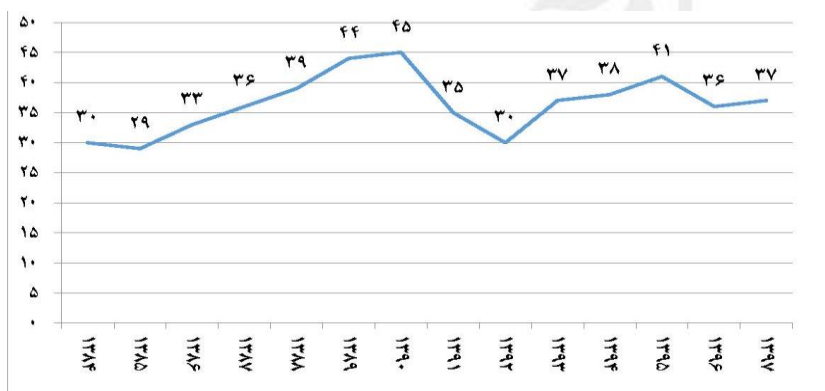
در سال ۱۳۹۳ مطالعات نظری و امکان‌سنجی طرح با توجه به طرح مطالعاتی تهیه شاخص قیمت کالاهای وارداتی بصورت ثبتی و با استفاده از اطلاعات گمرک جمهوری اسلامی ایران در دستور کار مرکز آمار ایران قرار گرفت. در سال ۱۳۹۴ برای اولین بار شاخص وارداتی، بر اساس اطلاعات ثبتی در ایران بر مبنای سال پایه ۱۳۹۰ به صورت فصلی به تفکیک ارزش دلاری و ریالی از سال ۱۳۹۰ تا کنون محاسبه و منتشر شد.

محاسبه رابطه مبادله

در سال ۱۳۹۴ برای اولین بار شاخص قیمت کالاهای صادراتی، وارداتی و رابطه مبادله" که تلفیقی از طرح شاخص قیمت کالاهای صادراتی و وارداتی می‌باشد، بر اساس اطلاعات ثبتی در ایران بر مبنای سال پایه ۱۳۹۰ به صورت فصلی به تفکیک ارزش دلاری و ریالی از سال ۱۳۹۰ تا کنون محاسبه و منتشر شد.

نمودار ذیل، روند تغییرات تعداد کل آمارگیری‌های اجرا شده در طی ۱۴ سال گذشته توسط مرکز آمار ایران را نشان می‌دهد.

نمودار ۱_ تعداد آمارگیری‌های اجرا شده توسط مرکز آمار ایران طی سال‌های ۱۳۸۴-۱۳۹۷

❖ تهیه حساب‌های ملی، منطقه‌ای و اقماری

مرکز آمار ایران بر اساس ماده ۳ قانون مرکز آمار ایران و نیز در راستای اجرای ماده ۵۴ قانون پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران مبنی بر مرجعیت رسمی برای تهیه، اعلام و انتشار آمارهای رسمی، تهیه حساب‌های ملی، منطقه‌ای و جدول داده- ستانده را به عهده دارد. براین اساس با اعمال نظام حساب‌های ملی^۱ - ۲۰۰۸، در کنار تهیه حساب‌های ملی و منطقه‌ای سالانه، حساب‌های ملی فصلی، حساب‌های ملی سلامت، حساب فناوری اطلاعات و ارتباطات، محاسبه سهم ارزش افزوده بخش خصوصی در اقتصاد کشور برای سال‌های ۱۳۹۳-۱۳۹۲، آمار صادرات و واردات گمرک برحسب طبقه‌بندی‌های استاندارد بین‌المللی فعالیت‌های اقتصادی ISIC، طبقه‌بندی‌های استاندارد بین‌المللی تمامی رشته فعالیت‌های اقتصادی و محوری محصولات و طبقه‌بندی بین‌المللی نظام هماهنگ شده تهیه و تدوین شده است. در ادامه به فعالیت‌های انجام شده در این زمینه اشاره می‌شود. همچنین برای اولین بار اطلاعات واردات و صادرات بر اساس طبقه‌بندی بر حسب رده‌های عمده اقتصادی،^۲ BEC محاسبه شد و برای بازه زمانی سال ۹۰ تا پاییز ۱۳۹۷، محاسبه شده و در اختیار کاربران قرار گرفت.

حساب‌های ملی فصلی

هدف از تهیه آمار حساب‌های فصلی، اندازه‌گیری محصول ناخالص داخلی، ارزش افزوده بخش‌های مختلف اقتصادی، مصرف نهایی خصوصی، مصرف نهایی دولتی، تشکیل سرمایه ثابت، رشد اقتصادی، رشد ارزش افزوده بخش‌های اقتصادی و رشد اجزای تقاضای نهایی به صورت فصلی می‌باشد. تهیه آمارهای حساب‌های فصلی به منظور بررسی آثار سریع سیاست‌گذاری‌های دولت در رشد اقتصادی و رشد بخش‌های مختلف اقتصادی، ضرورت دارد. حساب‌های ملی فصلی که تا سال ۱۳۸۵ با استفاده از آمار سالانه حساب‌های ملی و شاخص‌های فصلی تهیه می‌شد، برای سال‌های ۱۳۸۶ تاکنون به شیوه‌ای جدید و مستقل از آمار حساب‌های ملی محاسبه گردیده است. بدین ترتیب حساب‌های ملی فصلی تا پاییز ۱۳۹۷ به قیمت‌های ثابت و جاری محاسبه و بر اساس آن نرخ رشد اقتصادی مقدماتی نیز تهیه شده است.

محاسبه شاخص مقدار بخش‌های صنعت، معدن و کشاورزی

در راستای تهیه حساب‌های ملی فصلی و بر اساس توصیه‌های بین‌المللی موجود، یکی از بهترین روش‌های تهیه ارزش افزوده به قیمت‌های ثابت، استفاده از شاخص‌های مقدار می‌باشد. نیاز به شاخصی که گویای دقیق تغییرات تولید یک رشته فعالیت باشد از یک

¹. The System of National Accounts (SNA)- 2008

². Broad Economic Categories

سو و عدم دسترسی به اطلاعات تولید به صورت ثبتي از سوی ديگر، همچنين در نظر گرفتن امکانات موجود در مرکز آمار ايران منجر به اين شد که از سال ۱۳۸۸، در آمارگيري‌های قيمت توليدکننده بخش‌های صنعت و معدن و نيز آمارگيري نمونه‌ای از قيمت محصولات و هزينه خدمات کشاورزی در مناطق روستايی کشور، همزمان آمارگيري از مقدار توليد بخش‌های مذکور نيز گنجانده شود. نتايج حاصل از اطلاعات اين آمارگيري‌ها، پس از انجام اصلاحات و تکميل داده‌های مورد نياز، مورد محاسبه قرار گرفته و نتايج آن به صورت فصلی تا پاييز ۱۳۹۷ و بر اساس سال پايه ۱۳۹۰، در محاسبه ارزش افزوده فصلی به قيمت‌های ثابت بخش‌های کشاورزی، معدن (بجز استخراج نفت خام و گاز طبيعي) و صنعت مورد استفاده قرار گرفته است.

آمار واردات و صادرات گمرک بر حسب طبقه‌بندی‌های بين‌المللی

آمار تفصیلی سالانه و فصلی واردات و صادرات که برای استفاده در تهيه حساب‌های ملی از گمرک جمهوری اسلامی ايران دريافت می‌شود، بر حسب طبقه‌بندی بين‌المللی نظام هماهنگ شده تنظيم شده است. آمار فوق برای تأمین نيازهای برخی از دستگاه‌های اجرائی از جمله گمرک جمهوری اسلامی ايران و وزارت صنعت، معدن و تجارت بر حسب طبقه‌بندی‌های استاندارد بين‌المللی تمامی رشته فعاليت‌های اقتصادی و محوری محصولات طبقه‌بندی می‌شود. اين فعاليت که در گذشته به صورت سالانه برای سال‌های ۱۳۷۸، ۱۳۷۹ و ۱۳۸۰ انجام و پس از آن متوقف شده بود در سال ۱۳۸۸ مجدداً آغاز شد و به صورت فصلی برای سال‌های ۱۳۸۰ الی ۱۳۸۸ تهيه شد. اين فعاليت به صورت مستمر در سال‌های بعد نيز ادامه یافته و در سال ۱۳۹۷ نيز آمار فوق تا پاييز سال ۱۳۹۷ و به تفکیک چهار فصل تهيه و منتشر شده است.

❖ حساب‌های ملی سلامت

حساب‌های تفصیلی بخشی و حساب‌های اقماری حساب‌هایی هستند که در نظام حساب‌های ملی ۱۹۹۳ و ۲۰۰۸، مصوب نهادهای بين‌المللی شامل بخش آمار سازمان ملل^۱، بانک جهانی^۲، صندوق بين‌المللی پول^۳، سازمان همکاری اقتصادی و توسعه^۴ در کنار حساب‌های اصلی نظام حساب‌های ملی با هدف ارائه تصوير کامل‌تری از اقتصاد و بخش مرتبط با آن پيش‌بینی شده است. حساب‌های ملی سلامت یکی از حساب‌های بخشی است که تهيه و تدوين آن، توسط سازمان بهداشت جهانی تأکيد شده است تا اطلاعات تفصیلی حاصل از آن ابزار مناسبی را برای سياستگذاران و برنامه‌ريزان بخش سلامت فراهم کند. آمار و اطلاعات مربوط به گردش مالی نظام سلامت که از حساب‌های ملی سلامت حاصل می‌شود، ابزار مهمی را در دسترس قرار می‌دهد که از طريق آن

^۱ . United Nations Statistics Division(UNSD)

^۲ . International Bank for Reconstruction and Development(IBRD)

^۳ . International Monetary Fund(IMF)

^۴ . Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD)

امکان نظارت بر هزینه‌های صرف شده در بخش بهداشت و درمان و نیز امکان لازم برای سنجش و ارزیابی عملکرد بخش بهداشت و درمان و مقایسه آن با کشورهای مختلف فراهم می‌شود و دقت و توانایی سیاستگذاری و تصمیم‌گیری برای این بخش افزایش می‌یابد.

در کشور ما، این حساب‌ها برای اولین بار در سال ۱۳۸۰ بنا به درخواست و تأمین اعتبار سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور توسط مرکز آمار ایران و با همکاری وزارت بهداشت و درمان تهیه و منتشر شد و در مرحله دوم بنا به درخواست وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و تأمین اعتبار این وزارتخانه برای سال‌های ۱۳۸۱ الی ۱۳۸۷ تهیه و منتشر شد. تهیه حساب‌های ملی سلامت سال‌های ۱۳۸۸ تا ۱۳۹۰ در سطح کل کشور نیز که بنا بر درخواست وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی دستور کار مرکز آمار ایران قرار گرفته بود، در سال ۱۳۹۳ محاسبه و نهایی شده و نتایج آن در نگاه ملی آمار قرار گرفته است. همچنین اطلاعات مذکور برای سال‌های ۱۳۹۱، ۱۳۹۲، ۱۳۹۳ و ۱۳۹۴ نیز به ترتیب در سال‌های ۱۳۹۴ تا ۱۳۹۶ به درخواست وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی محاسبه گردیده است و از طریق درگاه ملی آمار قابل دسترس می‌باشد. در سال ۱۳۹۷ نیز این حساب‌ها برای سال ۱۳۹۵ محاسبه و منتشر شد.

حساب‌های اقماری فناوری اطلاعات و ارتباطات

صنعت فناوری اطلاعات و ارتباطات موجب بهبود عملکرد تمامی بخش‌های اقتصادی شده و به همین دلیل در اقتصاد مدرن از اهمیت خاصی برخوردار است. در ایران نیز این صنعت یکی از اجزای مهم اقتصاد ملی را تشکیل می‌دهد. علی‌رغم نقش مهمی که بخش فناوری اطلاعات و ارتباطات در اقتصاد جهانی و ایران دارد، به صورت شفاف و قابل پیگیری در طبقه‌بندی بین‌المللی فعالیت‌های اقتصادی تعریف نشده است؛ بنابراین بر اساس توصیه نظام حساب‌های ملی ۱۹۹۳ و ۲۰۰۸ برای سنجش چنین بخش‌های اقتصادی تهیه حساب‌های اقماری بر اساس استانداردها و تعاریف بین‌المللی ضرورت می‌یابد. با توجه به اهمیت این بخش، مرکز آمار ایران برای نخستین بار اقدام به تهیه حساب‌های مزبور برای سال ۱۳۹۱ کرد. پس از مطالعات لازم، اطلاعات مورد نیاز گردآوری شده و پس از انجام بررسی‌های لازم، محاسبات مربوط به تهیه حساب‌های اقماری فناوری اطلاعات و ارتباطات سال ۱۳۹۱ انجام شد. در سال ۱۳۹۳، پس از بررسی، تکمیل اطلاعات و انجام اصلاحات لازم نتایج آن منتشر شده و بر روی سایت پژوهشکده آمار قرار گرفته است. با توجه به اهمیت بحث فناوری اطلاعات و ارتباطات، تهیه سری زمانی ۱۳۹۵-۱۳۹۲ این حساب اقماری که در سال ۱۳۹۴ مجدداً در دستور کار مرکز آمار ایران قرار داده شده بود، در سال ۹۷ پایان یافت و از طریق درگاه ملی آمار در اختیار کاربران قرار داده شد. ویژگی حساب‌های اقماری فناوری اطلاعات و ارتباطات در دوره یاد شده ارائه اطلاعات به تفکیک استان‌ها می‌باشد.

محاسبه سهم ارزش افزوده بخش خصوصی در اقتصاد کشور برای سال‌های ۱۳۹۲ و ۱۳۹۳

بخش خصوصی یکی از مهمترین بخش‌های اقتصاد کشور است که از ظرفیت‌ها و پتانسیل بالقوه بالایی در راستای توسعه و تعالی اقتصاد کشور برخوردار است. رشد و توسعه هدفمند، سیستمی و مستمر هر کشور ضمن آنکه نیازمند سرمایه‌گذاری‌های جدید در حوزه‌های عمران و زیربنایی از یک‌سو و توسعه سرمایه‌های انسانی از سوی دیگر است، نیازمند تهیه و تدوین و استقرار نظام آماری پویا و هدفمند و براساس آن، تهیه و تدوین حساب‌های اقتصادی است تا براساس خروجی‌های نظام آماری و نظام حساب‌های اقتصادی، مدیران و کارشناسان اقتصادی بتوانند ضمن تحلیل علمی و واقعی عملکردهای گذشته و شناسایی نقاط قوت و ضعف آن، با اتخاذ تصمیمات صحیح، دقیق و بهنگام، برنامه‌ریزی فعالیت‌های آتی کشور را در حوزه‌های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی مستغنی نمایند.

براین اساس و با توجه به درخواست اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران، محاسبه سهم ارزش‌افزوده بخش خصوصی در اقتصاد کشور برای سال‌های ۱۳۹۳-۱۳۹۲ در دستور کار مرکز آمار ایران قرار گرفت و در سال ۱۳۹۷ پس از تکمیل محاسبات، اطلاع‌رسانی شد.

سیستم حسابداری زیست محیطی - اقتصادی برای آب

سیستم حسابداری زیست محیطی - اقتصادی برای آب، نظام جدیدی است که با هدف شفاف‌سازی اطلاعات و مدیریت مناسب و کارای آب ارائه شده است. این سیستم، یک چارچوب مفهومی برای سازماندهی اطلاعات هیدرولوژیکی و اقتصادی را به شیوه‌ای منسجم و سازگار فراهم می‌آورد. سیستم حسابداری زیست محیطی - اقتصادی برای آب می‌تواند به سیاستگذاران در تخصیص بهینه و موثر منابع کمیاب آبی، بهبود راندمان آب و ایجاد یک سیستم اطلاعاتی استاندارد که قادر به هماهنگ کردن اطلاعات از منابع مختلف است، کمک کند. این سیستم، شامل مجموعه‌ای از جداول استاندارد متمرکز بر اطلاعات هیدرولوژیکی و اقتصادی است که با توجه به اهمیت موضوع پژوهشکده آمار و مرکز آمار ایران با هدف محاسبه حساب آب این طرح پژوهشی را در دستور کار خود قرار داده است. در فاز اولیه این طرح جداول عرضه و مصرف فیزیکی آب در سطح ملی و برای سال ۹۰ محاسبه و در سال ۹۷ منتشر گردید.

محاسبه انواع تشکیل سرمایه رشته فعالیت‌ها به تفکیک استان‌ها

تشکیل سرمایه به عنوان یکی از اجزای تولید ناخالص داخلی به تفکیک اجزا هزینه، همواره یکی از شاخص‌های مورد توجه برنامه‌ریزان و کاربران اطلاعات حساب‌های ملی بوده است. این اطلاع، به تفکیک ساختمان، ماشین‌الات، نرم‌افزارهای تولید شده، درختان مثمر و ... در سطح کل کشور هر ساله همزمان با انتشار حساب‌های ملی محاسبه شده و در دسترس عموم قرار می‌گیرد. یکی از کاربردهای مهم این آمار در صورت محاسبه استانی، فراهم نمودن امکان محاسبه تولید ناخالص داخلی استان‌ها از روش هزینه و دیگری فراهم کردن یکی از اجزای مهم در تهیه جدول داده ستانده استان‌ها می‌باشد. با توجه به اهمیت در دست داشتن این اطلاع،

مرکز آمار مصمم شد تا سری زمانی سال‌های ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۴ انواع تشکیل سرمایه (ساختمان، ماشین‌الات و سایر) را به تفکیک رشته فعالیت‌ها، در سطح استان‌ها تهیه کرده و در اختیار کاربران قرار دهد. نتایج این محاسبات در سال ۱۳۹۸ منتشر خواهد شد.

❖ سایر فعالیت‌های مربوط به تولید آمار

تولید نرم افزارهای طرح‌های آماری

سیستم‌های برداشت داده به منظور تبدیل اطلاعات جمع‌آوری شده در طرح آماری به قالبی قابل تفسیر توسط رایانه استفاده می‌شوند. روش‌های مختلف برداشت داده عبارتند از:

۱. داده‌آمایی توسط صفحه کلید (از روی کاغذ یا تصویر)
۲. اسکن نوری (ICR، OCR، OMR)
۳. دستگاه همراه (Tablet، PDA)
۴. بر مبنای اینترنت

مرکز آمار ایران در مقاطع زمانی مختلف از این روش‌ها به منظور برداشت داده‌ها استفاده کرده است. با توجه به تعدد طرح‌های آماری و امکانات جدید فناوری، از ابتدای سال ۱۳۹۲ سامانه سیجاد (سامانه یکپارچه جمع‌آوری الکترونیکی داده‌ها) بستر اصلی تولید نرم‌افزارهای ورود و کنترل اطلاعات طرح‌های آماری شده است.

تهیه و تدوین استانداردهای آماری مورد نیاز نظام آماری ایران

استانداردسازی تعاریف و مفاهیم آماری

بخش مهمی از اختلاف‌های موجود در نتایج آمارگیری‌ها و گزارش‌های آماری مشابه در کشور، ناشی از یکسان نبودن تعاریف و مفاهیم آماری مورد استفاده در دستگاه‌های تولیدکننده آمار است که این موضوع موجب بروز مشکلات متعددی از قبیل مقایسه‌ناپذیری و جمع‌ناپذیری آمارها در سطح ملی و بین‌المللی، اتلاف منابع مالی و انسانی و در نهایت کاهش اعتماد عمومی نسبت به آمار منتشر شده می‌شود. علاوه بر این تغییر متوالی تعاریف واژه‌های اقلام آماری موجب مقایسه‌ناپذیری در طول زمان و ناپیوستگی در سری زمانی اقلام آماری می‌شود. ماده ۳ قانون مرکز آمار ایران و بند «د» ماده ۵ برنامه ملی آمار کشور، مرکز را موظف به تهیه تعاریف و مفاهیم، طبقه‌بندی‌ها و سایر استانداردهای آماری با همکاری دستگاه‌های اجرایی نموده است. از این‌رو استانداردسازی تعاریف و مفاهیم آماری دستگاه‌های اجرایی و مرکز، از جمله اهداف عملیاتی سالانه مرکز در نظر گرفته می‌شود. در سال ۱۳۹۷ استانداردسازی تعاریف سالنامه آماری کشور در چهار بخش فرهنگ و گردشگری؛ معدن؛ حمل و نقل و انبارداری؛ و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، با مشارکت نمایندگان مرکز و نمایندگان دستگاه‌های اجرایی مرتبط در هر بخش انجام شد. همچنین به دلیل نیاز مرکز آمار ایران به استانداردسازی تعاریف واژه‌های مورد استفاده در سومین برنامه ملی آمار (۱۳۹۶-۱۴۰۰)،

پیش‌نویس قانون نظام آماری و سایر اسناد و مدارک، با تشکیل کارگروهی از صاحب‌نظران و متخصصین موضوعی، استانداردسازی مرحله دوم تعاریف واژه‌های کلان نیز در دستور کار قرار گرفته و تعاریف ۱۶ واژه بررسی و نهایی شد. علاوه بر این، تعاریف تعدادی واژه بنا به مورد و استعلام انجام شده (مانند واژه‌های طرح‌های آمارگیری) نیز طی سال ۱۳۹۷ بررسی و استاندارد شد که در کل وضعیت استانداردسازی تعاریف در سال ۱۳۹۷ به شرح جدول زیر می‌باشد.

جدول ۲- تعاریف استاندارد شده به تفکیک بخش موضوعی

واژه نهایی شده	نام بخش و دستگاه
۲۴	فرهنگ و گردشگری
۱۸	معادن
۲۶	حمل و نقل و انبارداری
۱۹	بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
۱۶	واژه‌های کلان نظام آماری
۷	واژه‌های مورد استفاده در آمارگیری طرح کشاورزی
۱۱۰	جمع

بر اساس مفاد سومین برنامه ملی آمار و به منظور توسعه فرهنگ آماری و شناخت بیشتر استانداردهای آماری، سالانه یک دوره آموزشی «معرفی استانداردهای آماری» شامل تعاریف و مفاهیم، طبقه‌بندی‌ها و سایر استانداردهای آماری در برنامه کار قرار دارد. در بهمن ماه سال ۱۳۹۷ نیز این دوره برای سازمان فناوری اطلاعات و ارتباطات شهرداری تهران با تمرکز بر روش‌های استانداردسازی تعاریف و مفاهیم آمارهای رسمی برگزار شد. در این دوره علاوه بر استانداردهای آماری، مفاهیم مربوط به نظام آماری، روش‌های تولید آمار با تمرکز بر آمارهای ثبتی مینا و تهیه شاخص‌های کلان نیز ارائه شد.

پایه‌سازی و بازنگری طبقه‌بندی‌های بین‌المللی آماری

استفاده از آمار و اطلاعات گردآوری شده از سرشماری‌ها و طرح‌های مختلف آماری زمانی میسر است که داده‌ها با بهره‌مندی از سیستمی منظم و منطقی طبقه‌بندی شوند. به همین منظور طبقه‌بندی‌های آماری به عنوان چارچوبی استاندارد و مقایسه‌پذیر برای معرفی منظم جریان‌های اقتصادی و نیز به منزله ابزاری مطمئن برای نشان دادن کمبودها و نقایص آمار و اطلاعات به کار می‌رود و از دیرباز مورد توجه جوامع و سازمان‌های بین‌المللی بوده است؛ از این رو برای پدیده‌های مختلف اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی طبقه‌بندی‌های مشخصی تهیه و استفاده از آنها را به کشورهای عضو توصیه نموده‌اند. این مرکز به عنوان مرجع رسمی آمار کشور و به منظور اجرای ماده ۳ قانون مرکز آمار ایران، پایه‌سازی و بازنگری طبقه‌بندی‌های آماری را مورد توجه خاص قرار داده است و برای

ایجاد هماهنگی در استفاده از طبقه‌بندی‌های بین‌المللی آماری با سایر کشورهای جهان، در این سال نسبت به کدگذاری و تدوین طبقه‌بندی‌های زیر اقدام نموده است:

۱. طبقه‌بندی بین‌المللی فعالیت‌ها برای آمارهای گذران وقت^۱ (ICATUS)

طبقه‌بندی بین‌المللی فعالیت‌ها برای آمارهای گذران وقت (ICATUS)، طبقه‌بندی تمام فعالیت‌هایی است که یک فرد، ممکن است در طول ۲۴ ساعت یک شبانه‌روز برای آن‌ها وقت صرف کند. هدف آن، تهیه چارچوبی استاندارد برای آمارهای گذران وقت بر اساس گروه‌بندی‌های معنی‌دار و مقایسه‌پذیر در تمام کشورها و در طول زمان است. ساختار نسخه سال ۲۰۱۶ این طبقه‌بندی سلسله مراتبی و شامل سه سطح (بخش‌های اصلی، بخش‌ها و گروه‌ها) است.

ترجمه این نسخه در سال ۱۳۹۶ انجام و نشریه الکترونیکی آن در درگاه ملی آمار قرار داده شد. در سال ۱۳۹۷ نیز تدوین طبقه‌بندی ملی در دستور کار قرار گرفت که در این خصوص فعالیت‌های زیر انجام شده است:

- بررسی مجدد ترجمه طبقه‌بندی و ویراستاری فنی آن
- تهیه و تدوین جداول تطبیقی نسخه پیشین و نسخه جدید طبقه‌بندی
- تهیه و تدوین نسخه مقدماتی فهرست موضوعی مصادیق کدهای ۱ تا ۹

۲. تهیه طبقه‌بندی فعالیت اقتصادی در سطوح گسترده‌تر برای سازمان مرکزی تعاون روستایی ایران و آموزش آن در سازمان سازمان مرکزی تعاون روستایی ایران به منظور سامان‌دهی آمارهای فعالیت‌های کشاورزان و تهیه شناسنامه فعالیت برای آن‌ها به یک طبقه‌بندی گسترده از ISIC نیاز داشت از این‌رو، این مرکز پس از آموزش این طبقه‌بندی به کارشناسان آن حوزه، در اصلاح فایل فعالیت‌های حوزه کشاورزی و کدگذاری آن‌ها تا سطح ۷ رقمی همکاری تنگاتنگی داشت. کدهای حدود ۳۴۰ فعالیت کشاورزی بر اساس ISIC4 و نیاز آن سازمان تا سطح ۷ رقم در حوزه‌های شیلات و آبیان، منابع طبیعی، مکانیزاسیون کشاورزی، دامپزشکی، تولیدات گیاهی (زراعت)، تولیدات گیاهی (باغبانی)، امور دام و صنایع تبدیلی تهیه شد. همچنین عنوان فعالیت‌ها برای استفاده در شناسنامه فعالیت کشاورزان اصلاح شدند.

۳. اختصاص کد به فعالیت‌های اقتصادی حوزه باغبانی و اصلاح ساختار آن‌ها

بر اساس نیاز معاونت باغبانی وزارت جهاد کشاورزی، کدهای فعالیت‌های اقتصادی بخش باغبانی بر اساس زنجیره تولید تا عرضه محصولات باغبانی شامل فعالیت‌های تامین نهاده، تولید و پرورش، پشتیبانی، پس از برداشت، عمده‌فروشی، انبارداری و توزیع و

¹ International Classification of Activities for Time Use Statistics(ICATUS)

بازاررسانی بررسی شده و ضمن تعیین بخش و گروه هر فعالیت بر اساس طبقه‌بندی فعالیت‌های اقتصادی ایران، مشاوره و راهنمایی‌های لازم به این معاونت ارائه شد.

۴. تهیه کلیدواژه فعالیت‌های اقتصادی بر اساس طبقه‌بندی ISIC

در سال جاری مرکز آمار ایران به منظور ارتقای کیفیت و سرعت کدگذاری، اقدام به توسعه روش‌های کدگذاری خودکار نموده و در آن قالب نیز تلاش کرده که با استفاده از عناوین فعالیت اقتصادی ثبت شده توسط اداره پست جمهوری اسلامی ایران (۳۶۸۰ عنوان فعالیت) و مرکز امور اصناف و بازرگانان وزارت صنعت، معدن و تجارت (۲۸۷۰ عنوان فعالیت) میزان کدگذاری خودکار را افزایش دهد. اهم فعالیت‌های انجام شده در این رابطه به شرح زیر است:

- بررسی شیوه‌های تهیه کلیدواژه و کدگذاری خودکار در منابع بین‌المللی
- بررسی مناسب بودن عنوان فعالیت ذکر شده در فهرست ارایه شده دستگاه‌های اجرایی برای انتخاب به عنوان کلید واژه به گونه‌ای که منجر به بروز خطا هنگام کدگذاری خودکار نشود.
- اختصاص کد مناسب بر اساس ISIC-rev4 پس از انتخاب فعالیت به عنوان کلید واژه
- پیشنهاد حذف عناوین فعالیت‌هایی که منجر به بروز خطا در کدگذاری خودکار می‌شود
- بررسی کلیدواژه‌های کدگذاری شده به شیوه خودکار و تایید کیفیت آن

تدوین و بازنگری استانداردهای آماری

در ادامه مطالعات انجام شده در سال ۹۶ و در راستای پیاده‌سازی «اصل ۱۶- بهنگام بودن و به موقع بودن» از «چارچوب کیفیت آمارهای مرکز آمار ایران»، بررسی وضعیت تولید آمارهای اقتصادی نظام آماری (شامل مرکز آمار ایران و بانک مرکزی ج.ا.ا) بر اساس استانداردهای بین‌المللی SDDS^۱, e-GDDG^۲ در دستور کار قرار گرفت و اصلاحات پیشنهادی اعلام شد.

نظارت موثر بر تهیه آمارهای رسمی در نظام آماری ایران (درون سازمانی، برون سازمانی)

یکی از مهم‌ترین ارکان مدیریت نوین، موضوع نظارت است. نظارت، فعالیتی منظم و مستمر است که به‌منظور بررسی تطبیقی عملکردها با معیارها و ضوابط پیش‌بینی شده، شناسایی نوع انحرافات و خطاها، واکاوی علل و منابع بروز خطاها، برطرف کردن خطاها و جلوگیری از ادامه و استمرار خطاها (به‌ویژه خطاهای سیستماتیک) طراحی شده است. مرکز آمار ایران به عنوان یک نهاد نظارتی در

^۱ . Special Data Dissemination Standard (SDDS)

2 . Enhanced general Data Dissemination System (e_GDDDS)

نظام آماری کشور در فرآیندهای اجرایی با حضور فعال در تمامی عرصه‌های تولید آمار، اعم از طراحی (طرح‌های موضوعی، نمونه‌گیری، اجرایی، آموزش و ...)، اجرا (تبلیغات، جذب نیرو، آموزش و عملیات میدانی)، همچنین ساماندهی نظام آمارهای ثبتی در دستگاه‌های اجرایی می‌تواند سلامت محصولات آماری را تضمین نماید.

مرکز آمار ایران مطابق با بند «د» ماده ۵ اولین برنامه ملی آمار کشور مکلف به نظارت بر تمام مراحل تهیه و اجرای آمارگیری‌ها بر اساس مجموعه آیین‌نامه و فرم‌های نظارت (مصوب ۱۳۸۷/۶/۳ شورای عالی آمار) است. در این راستا نظارت بر تمامی مراحل اجرای یک طرح به دو شیوه «نظارت درون‌سازمانی یا نظارت عمودی» و دیگری «نظارت برون‌سازمانی یا نظارت افقی» صورت می‌گیرد. نظارت درون‌سازمانی نظارتی است که توسط کارشناسان استان انجام می‌شود. در این نوع نظارت تمامی افرادی که در معاونت آمار و اطلاعات استان دارای وظیفه مدیریتی بوده فعالیت افراد تحت سرپرستی خود را کنترل می‌کنند. در طرح نظارت درون‌سازمانی، برای کارشناس مسئول طرح به عنوان فردی که ارتباط نزدیکی با منشأ بروز خطا دارد، فرم‌های نظارتی پیش‌بینی شده است که این فرم‌ها پس از تکمیل به صورت فایل به مرکز آمار ارسال می‌شود. در صورت واگذاری طرح به شرکت‌های آماری کارشناس مسئول طرح با نقش ناظر برون‌سازمانی می‌تواند از جذب نیرو تا پایان عملیات میدانی نظارت داشته باشد، در این صورت همکاری سازمان در تأمین امکانات نظارت ضروری‌تر از قبل است.

نظارت برون‌سازمانی نظارتی است که توسط کارشناسان خبره مرکز آمار ایران بر سازمان اجرایی استان‌ها و عملیات میدانی طرح‌ها انجام می‌شود.

در سال ۱۳۹۷ در مجموع ۶۲۷ نفر - روز نظارت برون‌سازمانی بر طرح‌های آماری انجام شده و ۳۵ گزارش نظارت درون‌سازمانی برای طرح‌های مذکور به شرح جزییات جدول زیر تهیه شده است.

جدول ۳- تعداد استان‌ها و نفر روز نظارت انجام شده توسط ناظران مرکز (برون‌سازمانی) و تعداد گزارش‌های نظارت درون‌سازمانی تهیه شده

به تفکیک طرح - ۱۳۹۷

درون‌سازمانی	برون‌سازمانی		شرح
	تعداد استان نظارت شده	نفر روز نظارت انجام شده	
-	۱	۲	شاخص قیمت خدمات
۴	۱۳	۵۸	شاخص قیمت شهری، روستایی و اجاره بها
۴	۱	۴	شاخص قیمت صنعت و معدن
-	۱	۵	شاخص قیمت مرغداری کشاورزی گاوداری
۴	۲۱	۸۱	طرح آمارگیری از نیروی کار (فصلی)
۲	۱۰	۴۱	طرح آمارگیری از هزینه و درآمد خانوارهای شهری و روستایی (شش ماهه اول و دوم)

۱	۹	۳۴	طرح بنگاه‌های معاملات ملکی
۴	۴	۱۴	طرح جمع‌آوری اطلاعات پروانه‌های ساختمانی (فصلی)
۱	۱	۳	طرح فهرست‌برداری نمونه پایه طرح‌های خانواری
۱	۱	۴	طرح فهرست‌برداری از مناطق زلزله‌زده
۱	۷	۳۱	طرح فهرست‌برداری هزینه و درآمد خانوار
۱	۷	۲۵	طرح معادن در حال بهره‌برداری و کارگاه‌های دارای فعالیت پشتیبانی استخراج معادن
۱	۱۱	۳۷	طرح آمارگیری از کارگاه‌های صنعتی ۱۰ نفر کارکن و بیشتر
۱	۷	۲۶	طرح آمارگیری از گردشگران ملی فصل بهار
۱	۹	۳۲	طرح آمارگیری از زراعت
۱	۵	۲۲	طرح آمارگیری از کارگاه‌های دارای فعالیت تحقیق و توسعه
۱	۶	۲۳	طرح بهنگام‌سازی چارچوب مرغداری‌های صنعتی
۱	۱۱	۴۴	طرح جامع بازرگانی و خدمات
۶	-	-	طرح اندازه‌گیری تغییرات تعداد دام سبک (ماهانه)
-	۲۳	۱۰۳	طرح ویژگی‌های مسکن روستایی
-	۱۵	۳۱	بهنگام‌سازی نقشه‌های آماری
-	۲	۵	بررسی جمعیت چند آبادی
-	۱	۲	عملیات استخراج
۲۵	-	۶۲۷	جمع

استقرار نظام جامع مدیریت کیفیت در مرکز آمار ایران

در راستای پیاده‌سازی و استقرار چارچوب کیفیت آمارهای مرکز آمار ایران، مرحله دوم پیاده‌سازی آزمایشی چارچوب کیفیت، اجرا شد. در این مرحله اصل‌های ۱۴ الی ۱۸ چارچوب کیفیت مرکز و روش ارزیابی چارچوب از حالت طیفی (بله/ تاحدودی/ خیر) به امتیازدهی از ۰ تا ۱۰۰ مورد بازنگری قرار گرفت. سپس به‌منظور بررسی میزان مناسب بودن بازنگری‌های انجام شده، چارچوب کیفیت به‌طور آزمایشی در ۷ محصول مرکز شامل محصولات زیر اجرا شد. نتایج آزمایش نشان دهنده مناسب بودن بازنگری‌های انجام شده بوده است.

- آمارگیری از نیروی کار
- آمارگیری از کارگاه‌های صنعتی ده نفر کارکن و بیشتر
- آمارگیری CPI
- آمارگیری از گردشگران ملی
- آمارگیری از دامداری و باغداری
- حساب‌های فصلی

• سالنامه آماری کشور

به منظور استقرار کامل چارچوب کیفیت آمارهای مرکز آمار در سال ۹۸، برنامه‌ریزی این فعالیت از زمستان ۹۷ آغاز شد و ساختار اجرایی (شامل شورای راهبری کیفیت و کارگروه‌های تخصصی کیفیت) و آیین‌نامه استقرار چارچوب کیفیت در بهمن ماه ۹۷ به تصویب رسید.

بهبود آموزش طرح‌های آمارگیری مرکز آمار ایران

در ادامه فعالیت انجام شده در سال ۹۶، بهبود آموزش «طرح آمارگیری از فعالیتهای ارائه دهنده خدمات محیط زیست» در دستور کار قرار گرفت. در این راستا راهنمای مأمور آمارگیر، روش آموزش، سؤال «دسترسی به کارگاه» مورد بازنگری و اصلاح قرار گرفت. پس از اعمال تغییرات، از کارشناسان برخی استان‌ها نظرسنجی انجام شد که تغییرات صورت گرفته را مفید و مؤثر دانستند.

تهیه و تدوین خط مشی تجدید نظر آمارهای مرکز آمار ایران

در ادامه فعالیت سال ۹۶، آیین‌نامه «خط مشی عمومی تجدید نظر آمارهای مرکز آمار ایران» تدوین و توسط ریاست محترم مرکز به تمام واحدها ابلاغ شد. در این راستا تهیه و تدوین «خط مشی تجدید نظر تخصصی» حوزه‌های مرتبط در دستور کار قرار گرفت. این فعالیت در سال آینده نیز ادامه خواهد داشت.

تهیه و تدوین راهنمای «مدیریت خطای آمارهای منتشر شده مرکز آمار ایران»

اعتماد عمومی به آمار و عملکرد متولیان تولید آن از ارکان اصلی فرهنگ آماری محسوب می‌شود. این اعتماد در سایه صداقت و پرهیز از انتشار داده‌ها و اطلاعات آماری نامعتبر به دست می‌آید. فرآیند انتشار، همانند سایر مراحل تولید آمار به‌طور ذاتی با خطا سر و کار دارد و یک نظام آماری موفق تلاش می‌کند با کم کردن خطا در هر مرحله از جمله مرحله انتشار، کیفیت آمار تولید شده را به حداکثر برساند. شناسایی، دسته‌بندی و اقدام مناسب برای مدیریت خطاهای انتشار، می‌تواند موجب ارتقاء کیفیت تولیدات آماری شده و رضایت کاربران را فراهم کند.

راهنمای «مدیریت خطای آمارهای منتشر شده مرکز آمار ایران» بر نحوه مدیریت و برخورد با خطای آمار و اطلاعات منتشر شده در مرکز آمار ایران تمرکز داشته و تلاش می‌کند با دسته‌بندی خطاها، نوع انتشار و متولیان مربوط، چگونگی مدیریت خطا را بیان کند. «اصل ۶- شفافیت و بی‌طرفی» و «اصل ۱۵- درستی و قابلیت اعتماد» از «چارچوب کیفیت آمارهای مرکز آمار ایران» نیز بر لزوم اصلاح خطا و اطلاع‌رسانی آن‌ها به کاربران تأکید دارند.

تهیه و تدوین نظام جامع مدیریت کیفیت در نظام آماری کشور

بر اساس تکالیف تعیین شده در بند الف ماده ۹ سومین برنامه ملی توسعه آمار کشور، مرکز آمار ایران کلیات «چارچوب مدیریت کیفیت آمارهای رسمی» در نظام آماری ایران را تهیه و تدوین نمود. این چارچوب به صورت یکپارچه و با در نظر گرفتن ظرفیت‌های موجود و شرایط نظام آماری کشور و نیز با توجه به استانداردهای بین‌المللی و به‌ویژه بر اساس چارچوب پیشنهادی کمیسیون آمار سازمان ملل^۱ تهیه شده است. چارچوب کلی مدیریت کیفیت، شامل دو سطح است. سطح اول ۴ حوزه کیفیت نظام آماری را تشکیل می‌دهد. سطح دوم، ۱۹ اصلی است که نظام آماری باید فعالیت‌های خود را در راستای آن پیاده‌سازی نماید. شکل ۱، ساختار کلی «چارچوب مدیریت کیفیت آمارهای رسمی» را نشان می‌دهد.

«چارچوب کلی مدیریت کیفیت آمارهای رسمی» در نشست که ۱۵ اسفند ماه ۱۳۹۷ با حضور کارشناسان کیفیت دستگاه‌های اجرایی برگزار شد، معرفی و انتظارات از دستگاه‌های اجرایی و برنامه‌های آتی نظام آماری در این زمینه، تشریح شد. همچنین در سال ۱۳۹۷ یک دوره آموزشی به مدت ۸ ساعت برای کارشناسان مرکز آمار ایران و نشستی یک‌روزه برای کارشناسان دستگاه‌های اجرایی در زمینه معرفی «چارچوب مدیریت کیفیت آمارهای رسمی» برگزار شد.

شکل ۱- ساختار کلی «چارچوب مدیریت کیفیت آمارهای رسمی»

مدیریت برون‌دادهای آماری	مدیریت فرایندهای آماری	مدیریت محیط سازمانی	مدیریت نظام آماری
۱۴- تضمین مناسبت	۱۰- تضمین	۴- تضمین استقلال	۱- هماهنگی نظام ملی آمار
۱۵- تضمین درستی و قابلیت اعتماد	مطمئن	۵- تضمین بی‌طرفی و عینیت	۲- مدیریت ارتباط با کاربران داده‌ها، ارائه‌کنندگان داده و سایر ذی‌نفعان
۱۶- تضمین به‌هنگام بودن و به‌موقع بودن	۱۱- تضمین کارایی هزینه	۶- تضمین شفافیت	۳- مدیریت استانداردهای آماری
۱۷- تضمین دسترسی پذیری و وضوح	۱۲- تضمین رویه‌های آماری مناسب	۷- تضمین محرمانگی	
۱۸- تضمین انسجام و مقایسه‌پذیری	۱۳- مدیریت بار پاسخگویی	۸- آمار و امنیت داده‌ها	
۱۹- مدیریت فراداده‌ها		۹- تضمین تعهد به کیفیت	
		تضمین کفایت منابع	

¹ United Nations Statistical Commission

ارزیابی کیفیت طرح های آماری

ارزیابی کیفیت به منظور شناسایی نقاط قوت و ضعف طرح های آماری و بهبود کیفیت آن ها انجام می شود. در این سال طرح آماری از کارگاه های صنعتی بر اساس پیاده سازی چارچوب کیفیت مورد ارزیابی قرار گرفت و نقاط قوت و ضعف آن شناسایی و در دستور کار قرار گرفت.

تهیه و بهنگام رسانی نقشه ها و فایل عناصر جغرافیایی

نظارت بر تهیه و بهنگام رسانی نقشه های آماری

نقشه های آماری به منظور اجرای بهینه سرشماری ها و آماری ها مورد استفاده قرار می گیرند، بنابراین هر چه کامل تر و گویا تر باشند کنترل پوشش جغرافیایی بهتر انجام شده و نتایج دقیق تری برای سرشماری یا آماری حاصل می گردد. بهنگام رسانی نقشه های آماری توسط بخش خصوصی و شرکت های مشاور دارای رتبه نقشه برداری از سازمان برنامه و بودجه انجام می گیرد و معاونت آمار و اطلاعات استان به عنوان ناظر اولیه و دفتر نقشه و اطلاعات مکانی مرکز آمار ایران به عنوان ناظر عالی بر روند بهنگام رسانی نقشه ها نظارت دارند. با توجه به دقت بالای نقشه های آماری، نظارت بر بهنگام رسانی اهمیت بسزایی دارد. در سال ۱۳۹۷ در حدود ۷۱۰۰۰ هکتار مساحت شهری و آبادی بلوکه و تعداد ۳۶۰۰۰ آبادی مورد بهنگام رسانی قرار گرفت.

نقشه های موضوعی و اطلس شهری ۹۵

به منظور ارتقای سطح کیفی و گویا شدن نشریات مرکز و امکان مقایسه ساده تر آمار و اطلاعات از طریق نقشه ها، نقشه های موضوعی مبتنی بر جداول آماری، در قالب تصاویری که بتواند بیشترین اطلاعات را به نمایش بگذارد، تهیه می گردد. در سال ۱۳۹۷ نقشه های سالنامه آماری و سالنامه مصور و همچنین نقشه های موضوعی نشریات مرکز تهیه گردید، تعداد این تصاویر در سال ۹۷ به بیش از یکصد تصویر رسید. در ضمن برای نخستین بار اطلس شهری برای مراکز استان ها در سطح مناطق شهرداری و محدوده شهری تهیه گردید که برای هر استان شامل ۳۰ نقشه موضوعی می شد.

فایل عناصر جغرافیایی

تهیه و بهنگام رسانی فایل عناصر جغرافیایی به منظور اجرای طرح های آماری، از فعالیت های سالانه این مرکز می باشد که اقدامات سال ۱۳۹۷ به شرح زیر است:

- نظارت بر تهیه فایل جغرافیایی و فهرست تغییرات فایل جغرافیایی ۱۳۹۶

این فعالیت از ابتدای بهمن ماه ۱۳۹۶ آغاز و در پایان تیر ماه ۱۳۹۷ اتمام یافته و شامل فرآیندهای دریافت و اعمال نتایج بهنگام-رسانی نقشه‌های آماری، دریافت و اعمال مصوبات هیأت دولت، هماهنگی با دفاتر تقسیمات استانداری‌ها برای اعمال مصوبات، ترسیم سطوح تقسیماتی و بررسی محدوده شهرها به کمک وزارت راه و شهرسازی و معاونت فنی استانداری‌ها می‌باشد. فهرست تغییرات، همزمان با تهیه فایل جغرافیایی ۱۳۹۶ ساخته شده و شامل تغییرات نقاط روستایی و شهری مانند ایجاد شهر، جذب نقاط روستایی در شهرها، ادغام آبادی‌ها، حذف آبادی، تبدیل آبادی به نقاط فرعی و تبدیل نقاط فرعی به آبادی، انتقال، تصحیح کد و غیره می‌باشد. در ضمن تهیه گزارشات مدیریتی از نوع و میزان تغییرات در محدوده‌های روستایی از نتایج این فعالیت می‌باشد.

• **بررسی سطوح تقسیماتی، شهرها و اسامی آن‌ها با نشریه تقسیمات کشوری وزارت کشور با هدف رفع مغایرت‌ها و یکسان‌سازی در سطح کشور**

این فعالیت پس از اتمام بهنگام‌سازی فایل جغرافیایی ۱۳۹۶ انجام پذیرفت و در این خصوص تغییرات اعلامی استان‌ها در فایل جغرافیایی ۱۳۹۶ اعمال گردید و مغایرت‌ها رفع شد.

• **بررسی فهرست نقاط روستایی وزارت کشور با فایل جغرافیایی مرکز آمار بمنظور رفع مغایرت و یکسان‌سازی**

فعالیت مذکور با هدف رفع مغایرت از فهرست نقاط روستایی وزارت کشور انجام پذیرفت. در سال ۱۳۹۷ مرحله دوم این طرح که شامل عملیات میدانی و پیمایش سطح کل کشور بود، اجرا شد که ماحصل آن بررسی بیش از ۵۶ درصد پوشش کشوری می‌باشد و نتایج آن نیز پس از تایید مرکز در فایل جغرافیایی ۱۳۹۶ اعمال گردید و ادامه این روند در سال ۱۳۹۸ اجرا خواهد شد.

طرح اتصال کدپستی به بلوک‌های آماری

پس از اجرای مرحله اول طرح اتصال کدپستی به نقشه‌های آماری قبل از اجرای سرشماری، تا پایان نیمه اول سال ۹۷ این طرح با رویکرد رفع مغایرت میدانی در ۱۳ استان اجرا گردید. در این مرحله تکمیل فعالیت‌های انجام شده در فاز اول پروژه و آماده‌سازی آخرین نقشه‌های آماری حاوی تغییرات اعمال شده حین اجرای سرشماری انجام گردید. سپس با اجرای عملیات میدانی، دفتری و انجام نظارت‌های مورد نیاز برای رفع مغایرت نقشه‌های بلوک آماری و بلوک پستی طرح مذکور به پایان رسید. در فاز بعدی تکمیل اتصال کدهای پستی به نقشه‌های آماری با استفاده از طرح ژئوکدینگ کدهای پستی در ۷۸ شهر کشور در دستور کار مشترک مرکز آمار ایران و شرکت پست قرار گرفت. از مجموع ۳۱۵۸۷۱۵۱ ژئوکد پستی دریافت شده دارای طول و عرض جغرافیایی، حدود ۲۸ میلیون ژئوکد دارای کدپستی ۱۰ رقمی بودند و ملاک اتصال به بلوک‌های آماری پس از اجرای سرشماری ۹۵ قرار داده شدند. از مجموع ۹۴۳۷۲۸ بلوک آماری شهری ۶۳٪ دارای ژئوکدپستی می‌باشند و سایر بلوک‌های آماری فاقد اطلاعات ژئوکد هستند که می‌بایست با تکمیل طرح ژئوکدینگ شرکت پست، اتصال این دسته از بلوک‌ها انجام گردد. با وجود مغایرت‌های میان نقشه‌های آماری و ژئوکدهای پستی و هم‌چنین عدم تامین اعتبار، مرحله اول به صورت دفتری و بدون انجام عملیات میدانی برای ۷۹٪ از ژئوکدهای

پستی به اتمام رسید. در مرحله دوم طرح اتصال ژئوکدپستی به نقشه‌های آماری، نیاز به بررسی‌های میدانی مغایرت‌ها، نواقص و ایرادات اتصال اولیه اجتناب ناپذیر بود لذا در برخی استان‌ها با تامین اعتبار از بودجه استانی این طرح تاکنون در دست اجرا می‌باشد.

پایگاه اطلاعات رقومی سرشماری ۱۳۹۵ (پارس ۱۳۹۵)

وجود اطلاعات مکانی و توصیفی دقیق، صحیح و بهنگام در یک پایگاه داده مکان مرجع به همراه تجزیه و تحلیل مرتبط، از مهمترین ابزارهای برنامه‌ریزی و مدیریت می‌باشد. نرم افزار پارس ۱۳۹۵، با بهره‌مندی از سیستم اطلاعات مکانی (GIS) پایگاه اطلاعاتی جامعی از نتایج سرشماری‌ها فراهم نموده است. این پایگاه رقومی، نتایج سرشماری‌های عمومی را با اطلاعات مکانی در سطوح تقسیمات سیاسی، آبادی‌ها، شهرها و بلوک‌های شهری مرتبط ساخته و امکان تحلیل، پردازش، مدیریت، ذخیره‌سازی و نگهداری داده‌ها را برای کاربران و مدیران فراهم نموده است تا بتوانند تجزیه و تحلیل‌های مکانی مورد نیاز خود را بر اساس اطلاعات خانوار و مسکن انجام دهند. این نرم افزار، به برنامه‌ریزان و مدیران کمک می‌کند تا به مطالعه وضعیت یک منطقه از نظر شاخص‌های مختلف در مقایسه با سایر مناطق و نیز روند تغییرات آن شاخص‌ها در دوره‌های سرشماری پرداخته و از این رو تصمیم‌گیری و سیاست‌گذاری‌ها را با آگاهی بیشتری انجام دهند. نسخه کشوری نرم افزار پارس ۱۳۹۵ در سال ۱۳۹۷ تهیه شده و نسخه‌های استانی در سال ۱۳۹۸ تهیه می‌گردد.

برآورد جمعیت و خانوار

پیش‌بینی و برآورد جمعیت و خانوار، در کنار سرشماری‌ها، آمارگیری‌های نمونه‌ای و آمارهای ثبتي، شیوه‌ای دیگر از تولید اطلاعات است که در سال‌های بین سرشماری‌ها، تولید و در اختیار کاربران قرار می‌گیرد. تولید این گونه اطلاعات در فواصل زمانی بین سرشماری‌ها به منظور هرگونه برنامه‌ریزی اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و سیاسی در سطوح خرد و کلان اهمیت می‌یابد. اهم فعالیت‌های صورت گرفته در این خصوص به شرح زیر می‌باشد:

- پیش‌بینی فصلی خانوار معمولی ساکن و گروهی به تفکیک استان سال‌های ۱۴۰۵-۱۳۹۵ با رویکرد طرح‌های خانواری
- پیش‌بینی فصلی جمعیت معمولی ساکن و گروهی به تفکیک استان سال‌های ۱۴۰۵-۱۳۹۵ با رویکرد طرح‌های خانواری
- پیش‌بینی خانوارهای معمولی ساکن و گروهی شهرستانی به تفکیک مناطق شهری و روستایی ویژه طرح اجتماعی سال‌های ۱۳۹۵ تا ۱۴۰۱
- پیش‌بینی جمعیت شهرستان‌های کشور به تفکیک مناطق شهری و روستایی از سال ۱۳۹۵ تا ۱۴۰۰
- پیش‌بینی جمعیت ۶ سال و بیشتر خانوارهای معمولی ساکن ویژه طرح کاربران اینترنتی
- پیش‌بینی جمعیت ۱۵ ساله و بیشتر خانوارهای معمولی ساکن ویژه طرح‌های دفتر آمارهای فرهنگی
- برآورد جمعیت ایران از سال ۱۳۵۵ تا ۱۳۸۵ به تفکیک استان و مناطق شهری و روستایی

- پیش بینی جمعیت کشور به تفکیک استان و مناطق شهری و روستایی، سن و جنس از سال ۱۴۱۵ تا ۱۴۲۵
- پیش بینی جمعیت آبادی‌های کشور به تفکیک استان و مناطق شهری و روستایی از سال ۱۳۹۶ تا ۱۴۱۵
- پیش بینی خانوارهای معمولی ساکن و گروهی شهرستانی به تفکیک مناطق شهری و روستایی ویژه طرح اجتماعی سال‌های ۱۳۹۵ تا ۱۴۰۱
- پیش بینی جمعیت کشور به تفکیک استان و مناطق شهری و روستایی، سن و جنس از سال ۱۴۱۵ تا ۱۴۲۵ ویژه طرح آمایش سرزمین

تولید و بهنگام‌سازی چارچوب‌های آماری

ارائه آمارهای باکیفیت، بهنگام‌سازی چارچوب‌های مورد نیاز نمونه‌گیری کارگاهی را به یکی از مهم‌ترین پیش‌نیازهای اجرای طرح‌های آمارگیری در کشور تبدیل کرده است. تغییرات زیاد در جامعه کارگاه‌ها موجب شده که کشورها برنامه‌ای برای بهنگام‌سازی چارچوب داشته باشند. از این رو هر سال فعالیت مذکور با استفاده از آمارهای ثبتی- مبنا در دستور کار مرکز آمار ایران قرار می‌گیرد. در همین راستا در سال ۱۳۹۷ نیز اقدامات ذیل انجام شده است:

- بهنگام‌سازی چارچوب مرغداری‌های پرورش مرغ گوشتی
- بهنگام‌سازی چارچوب مرغداری‌های پرورش مرغ تخمگذار
- بهنگام‌سازی فهرست کشتارگاه‌های کشور
- بهنگام‌سازی چارچوب کارگاه‌های صنعتی ۱۰ نفر کارکن و بیشتر کشور
- بهنگام‌سازی چارچوب کارگاه‌های ارائه دهنده خدمات مرتبط با محیط زیست

جمع‌آوری اطلاعات آماری اقتصادی مورد نیاز از دستگاه‌های اجرایی و استان‌ها

هدف از تهیه آمار حساب‌های ملی، فصلی و منطقه‌ای فراهم کردن شاخص‌های کلیدی اقتصادی نظیر محصول ناخالص داخلی^۱، ارزش افزوده رشته فعالیت‌های اقتصادی، رشد اقتصادی، رشد بخش‌های مختلف اقتصادی، مصرف نهایی خصوصی و دولتی، تشکیل سرمایه ثابت ناخالص و ... است که برای ارزیابی عملکرد اقتصادی کشور و استان‌ها در دوره زمانی مشخص سالانه (حساب‌های ملی و منطقه‌ای) و فصلی (حساب‌های فصلی) مورد استفاده قرار می‌گیرد. در این خصوص تهیه و گردآوری اطلاعات و آمار مور نیاز اهمیت ویژه‌ای دارد اهم فعالیت‌های صورت گرفته در سال ۱۳۹۷ به شرح زیر است:

- دریافت اطلاعات فصل‌های سالنامه از بیش از ۷۰ دستگاه اجرایی

^۱. Gross Domestic Product (GDP)

- دریافت اطلاعات فصل‌های سالنامه از بیش از ۷۰ دستگاه اجرایی
- دریافت اطلاعات گزارش فصلی اقتصاد ایران
- دریافت فهرست و شناسنامه شاخص‌های مورد نیاز برنامه‌های توسعه
- اخذ اطلاعات حساب‌های ملی فصلی از دستگاه‌های اجرایی
- اخذ اطلاعات ثبتی حساب‌های منطقه ای از ۳۱ استان به تفکیک ۸۴ رشته فعالیت
- اخذ اطلاعات ثبتی حساب‌های ملی به تفکیک ۸۴ رشته فعالیت از کلیه دستگاه‌های اجرایی
- اخذ اطلاعات از وزارت اقتصاد و دارایی – خزانه داری کل کشور، برای محاسبه ارزش افزوده بخش دولت به تفکیک فایل- های اعتبارات هزینه‌ای، اعتبارات تملک دارایی سرمایه‌ای و درآمد
- اخذ اطلاعات صورت‌های مالی

مرکز آمار ایران